

Průzkum žáků 6. - 9. tříd městské části Praha 12

- ▶ Závěrečná zpráva z šetření
- ▶ Listopad 2013 – Prosinec 2013
- ▶ Zpracovatelé:
Mgr. Jana Hanusová,
Mgr. Pavel Dosoudil

Cíle a východiska průzkumu

- ▶ Průzkum v oblasti prevence v adiktologii mezi žáky 6. až 9. tříd základních škol byl realizován na základě zadání Městské části Praha 12.
- ▶ Cílem studie bylo zmapovat vývojové tendence **v problematice užívání návykových látek**. Dále byla v průzkumu zjišťována míra **spokojenosti s vlastním životem, preference trávení volného času a další postoje žáků k vybraným otázkám životního stylu**, dále **názory žáků na prevenci** realizovanou ve škole.
- ▶ Šetření nebylo vyčerpávající, jednalo se o **orientační průzkum** s lokální působností.

Metodologie

- ▶ Dotazování Žáků 6. – 9. tříd proběhlo v **listopadu a prosinci 2013** na vybraných základních školách Městské části Praha 12.
 - ▶ Do šetření bylo zařazeno celkem sedm škol MČ Prahy 12, a to na základě stratifikovaného výběru pole typu zástavby, velikosti školy a počtu tříd.
 - ▶ V terénu bylo získáno **596** kompletně vyplněných dotazníků; po logické kontrole bylo výsledně ke zpracování zařazeno **96%** z nich, tj. **572** dotazníků; uvedený počet lze s ohledem na charakter šetření považovat za dostatečný.
 - ▶ průzkum byl proveden formou **online dotazníku**; Žáci odpovídali dle strukturovaného dotazníku individuálně, samostatně a anonymně. (V šetřeních v roce 2010 a 2006 byl dotazník distribuován v papírové podobě).
 - ▶ *Dotazníky prošly standardní kontrolou, kódovacím procesem a byly pořízeny v programu **Limesurvey**; samotné zpracování a analytický výstup byly realizovány v programu **PSPP** (v.3, 2007).*
 - ▶ *Analytická poznámka: veškeré procentuální výpočty byly zaokrouhlovány na celá čísla - z tohoto důvodu může součet jednotlivých kategorií v grafech (otázky s jedinou možnou odpovědí) mírně přesáhnout 100%*
 - ▶ *Obdobně byly v dotazníku použity otázky s možností vícenásobné odpovědi, kdy logicky součty mohou být vyšší než 100%, neboť podíl je počítán za respondenty, nikoliv jako podíl na odpovědích.*
 - ▶ *Není-li uvedeno jinak, jsou veškeré hodnoty v grafech a tabulkách uváděny v procentech (procentuální vyjádření četnosti odpovědí / podílu respondentů).*
 - ▶ *V grafem zobrazujeme pro přehlednost hodnoty nad dvě procenta.*
 - ▶ *V grafech zobrazujeme třídění u těch proměnných, kde byly nalezeny statisticky významné rozdíly.*
 - ▶ *V popiscích u grafů zobrazujeme pro přehlednost výsledky nad dvě procenta.*
-

Popis souboru

Charakteristiky souboru I.

Celkový počet respondentů: 572

Ročník	%	N
6. třída	25 %	141
7. třída	23 %	133
8. třída	29 %	166
9. třída	23 %	132

Pohlaví	%	N
Chlapec	50 %	284
Dívka	50 %	288

Poměr chlapců a dívek v ročnících je vyrovnaný, rozdíly v zastoupení pohlaví v ročnících nejsou statisticky významné.

Charakteristiky souboru II.

Žiješ v domácnosti*:	%	N
Úplná rodina	70 %	403
Neúplná rodina	30 %	169

**Možnosti byly překódovány a sloučeny: s oběma rodiči = úplná rodina, ostatní možnosti = neúplná rodina. Poměr chlapců a dívek je vyrovnaný, stejně tak se skupiny neliší podle ročníku.*

Jak se učíš, jak ti jde učení?	%	N
Velmi dobře	14 %	79
Dobře	70 %	398
Špatně	15 %	87
Velmi špatně	1 %	8

U sledovaných proměnných (pohlaví, ročník, rodina) nebyly zaznamenány stat.významné rozdíly.

Hlavní závěry

Hlavní výsledky: Sociální klima. Shrnutí I.

- ▶ 92 % žáků uvedlo, že se cítí **v životě spokojeni**, tj. o **13 % více** než v roce 2010. **Nespokojen** je zhruba **každý desátý**. Více ti, kteří mají horší studijní prospěch, nespokojenost také roste s věkem.
- ▶ **Poradce: vzrostlo procento** žáků, kteří hledají **pomoc u rodičů** na úkor svých vrstevníků a toho, že řeší své problémy sami. V r. 2010 se obracelo na své rodiče **34 %**, v roce 2013 již **52 %**. Mírně také kleslo procento těch, kteří žádného poradce nemají (v r.2010 15%, v r.2013 10%). Více dětí, kteří nežijí s oběma rodiči **se snaží své problémy vyřešit sami na úkor hledání pomoci u rodičů**.
- ▶ Volný čas: Nejčastějšími aktivitami, kterým se žáci věnovali ve volném čase byla **práce s počítačem a internetem** (64 %), **sport** (56 %) a **poslech hudby** (45 %). Zároveň se jednalo i o činnosti **nejoblíbenější**. Výsledky jsou shodné s minulým šetřením.
- ▶ **Devět z deseti rodičů** ví, kde a s kým jejich **dítě tráví volný čas**. O **10 % více** než v šetření z r. 2010. U těch, kteří se **učí hůře**, jejich rodiče **méně často vědí, kde tráví svůj volný čas**.
- ▶ **Průměrně mají děti 2. stupně ZŠ k dispozici 352 Kč měsíčně** (v roce 2010 to bylo 532 Kč, v roce 2006 380 Kč). **Nejčastější hodnota** (modus) je **200 Kč**. V 9. třídě je průměr 538 Kč, v 6. třídě 239 Kč)
- ▶ Stejně jako v minulém šetření, utrací nejvíce dětí za **jídlo** (37 %), **pochutiny** (20 %) a **oblečení** (22 %), dále za své koníčky – např. sportovní vybavení, PC hry, časopisy, dárky. Zajímavé je, že tento rok 10 % dětí spontánně uvedlo, že si ze svých peněz kupuje školní a výtvarné potřeby.

Hlavní výsledky: Alkohol a tabák. Shrnutí II.

- ▶ **Zkušenost s konzumací alkoholu** ve větším množství uvedlo v roce 2013 **43%** respondentů (22 % z 6. třídy, 76 % z 9. třídy). Zkušenost s alkoholem uvádí více Žáci, kteří mají horší studijní prospěch – 34 % Žáků, kteří se učí velmi dobře x 55 % Žáků, kteří se učí špatně. Také více chlapci (50 %) než dívky (36 %). *(Pozn. U studijního prospěchu nebyly mezi chlapci a dívkami zaznamenány rozdíly).*
- ▶ Celkově se jedná o **30 % méně** dětí než v předchozím šetření v roce 2010 a v roce 2006. Největší rozdíl (40 %) , byl zaznamenán u dívek. Nejmenší (10 %) u Žáků 9. tříd. Možným interpretacím se věnujeme v závěru shrnutí.
- ▶ Průměrný věk první konzumace je **11 a ¾ roku** – stejně jako v minulém průzkumu v roce 2010.
- ▶ Ze šetření v r.2010 vyplývá, že Žáci prvně konzumovali alkohol na **večírku či párty** těsně následovala konzumace **doma s rodiči**. V r. **2013** nejvíce Žáků uvedlo konzumaci alkoholu **doma s rodiči**.
- ▶ **Dívky se od chlapců** liší především v celkovém podílu těch, co již mají s alkoholem zkušenost - méně dívek má zkušenost s alkoholem (36 % vs. 50 % chlapci). **Problémovějších uživatelů je ale mezi oběma pohlavími stejný poměr.** Lze tedy říci že u **dívek** vede zkušenost s alkoholem mírně častěji k **problémovější formě užívání**. U **mladších dětí** je situace **obdobná**. Konzumace častěji vedla k opilosti.
- ▶ **Opakovanou konzumaci** alkoholu připustilo pět z deseti Žáků (**48%**) **se zkušeností a alkoholem**, vs. 59 % v roce 2010, (věková korelace - vyšší věk = více zkušeností). **Opilost** připustila čtvrtina dětí se zkušenostmi a alkoholem (**25 %**), vs. (32% v r.2010), opakovanou opilost pak 14 % ze skupiny (vs. 22% v r. 2010)
- ▶ **V posledním měsíci pilo alkohol 44 % Žáků se zkušeností s alkoholem** (v r. 2010 57 %, v r. 2006 63 %). Pravidelnou konzumaci připustilo 5 % z nich, v r. 2010 to bylo 12 %.
- ▶ V roce **2010** nezkoušelo kouřit pouze **35 %** z dětí, **v současném** šetření nemělo zkušenost s cigaretou **57 % dětí**. **Klesl rovněž počet těch, pro něž kouření není ojedinělá zkušenost. V současné době kouří 9 % dětí, především z 9. tříd, 11% dívek a 6 % chlapců. V r. 2010 to bylo celkem 22 % dětí.**
- ▶ **Průměrný věk 12 a ¾ roku**. Tedy v průměru o rok později než mají děti první zkušenost s alkoholem.
(V průzkumu z roku 2010 nebyla tato otázka zařazena do vyhodnocení, nemáme proto k dispozici srovnání.)

Hlavní výsledky: Prevence. Shrnutí III.

- ▶ Informační zdroje o drogové problematice: Proti roku 2010 nastal výrazný posun: **rodina** se v hodnocení nejdůležitějšího zdroje dostala před školu. 2013: nejdůležitější zdroj rodina uvedlo 31 %, škola 12 %. 2010: nejdůležitější zdroj rodina 17 %, školu uvedlo 36 %. Škola je stále zdrojem nejčastěji uváděným.
- ▶ **80%** dětí považuje své informace o drogách jako **spíše nebo zcela dostačující**, obdobně jako v minulém šetření. Ve srovnání s rokem 2010 je v r. **2013** s nabídkou prevence spokojeno **o 10 % více Žáků**. Jako **nedostatečnou** hodnotí prevenci **13 % respondentů**. (vs. 22 % v roce 2010). Nejčastější výhrady – aktivity jsou „nudné“ a poskytují „málo konkrétních informací“. Čím jsou respondenti starší, tím méně jsou s nabízenými aktivitami spokojeni. To souvisí i s větší zkušeností s užíváním návykových látek: pokročilejší uživatelé deklarovali s aktivitami výraznou nespokojenost.
- ▶ Preventivní aktivity jsou také hodnoceny v průměru lépe než v roce 2010 (kromě přednášek pro rodiče). Může souviset opět z předchozím bodem. V letošním průzkumu je zastoupeno méně těch, kteří mají zkušenost s návykovými látkami.
- ▶ 60 % všech Žáků si přeje více různorodých preventivních aktivit – programy na další témata atd.

Hlavní výsledky: Nelegální drogy. Shrnutí

- ▶ **IV.** V roce 2013 již někdo nabídl nějakou drogu 19% respondentům vs. V roce 2010 to se s nabídkou setkalo 33 % dětí.
- ▶ Zkušenost s touto nabídkou roste s věkem. V 6. třídě ji má 6 % dětí v deváté pak již 35 % dětí. Vs. V roce 2010 v 6. třídě 17 % dětí, v 9. třídě 46 %.
- ▶ Průměrný **věk nabídky drogy** v současném výzkumu je těsně před 13. rokem, posunul se tedy nahoru. Zatímco věk první zkušenosti s alkoholem je stejný jako před 3 lety, věk první nabídky drogy se mírně liší. V roce 2010 průměrný věk první nabídky drogy činil necelých 12,5 roku.
- ▶ Nabídka přicházela, stejně jako v minulém šetření, nejčastěji od blízké osoby – **kamaráda** (54 %). Shodně s minulým šetřením **nejčastěji** děti obdržely nabídku drogy na ulici, druhým nejčastějším prostředím je diskotéka, klub, houseparty. U starších dětí častěji proběhla nabídka v uzavřeném prostředí klubu, houseparty, diskotéky.
- ▶ Zkušenost s drogou uvedlo **10 % respondentů** vs. v roce **2010** to bylo **19 %**. **2010: 59 %** z těch kterým **byla droga nabídnuta**, nabídku **využilo**. **2013: 53 %** z těch kterým **byla droga nabídnuta**, nabídku **využilo** – mírně se tedy mohla zvýšit odolnost dětí vůči nabídce. Chlapci uvádějí tento rok zkušenost s drogou častěji (13 % vs. 7 % dívky). V minulém šetření: chlapci 20 % , dívky 18 %.
- ▶ **Nejčastěji se jedná o marihuanu** (93 % z těch, kteří uvedli druh vyzkoušené drogy), **další výsledky můžeme tedy vztáhnout přímo k marihuaně**.
- ▶ Průměrný věk první zkušenosti s drogou je těsně nad 13. rokem (13,3). Je to mírně později než byla droga poprvé nabídnuta. (Shodný výsledek jako v roce 2010 a v roce 2006).
- ▶ V roce 2013 proti roku 2010 klesl počet těch, kteří drogu užili drogu opakovaně (2x až 3x) (2013 25% x 2010 35 %). Procento těch, kteří užili drogu častěji (více než 3x) se ovšem nezměnilo (32 %)
- ▶ V roce 2013 klesl ve srovnání s rokem 2010 počet žáků, kteří užívají drogu v současnosti. 2013: 45 % z těch, kteří mají zkušenost s drogou vs. 2010 to bylo 54 %.
- ▶ **Při přepočtu na všechny žáky: 5% žáků druhého stupně základních škol by bylo možno zařadit do skupiny občasných či pravidelných stávajících uživatelů drog (nejpravděpodobněji marihuany).**

Hlavní výsledky: Postoje k drogám. Shrnutí V.

- ▶ Stejně jako v roce 2010 vnímají Žáci pojem „droga“ v negativní rovině. V r. 2010 byla droga nejčastěji spojována s návykem, závislostí či odporem. V současné době rovněž v dětech nejčastěji vyvolává pojem droga negativní asociace, odporu, strachu či přímo obrazy negativních důsledků jejich užívání. Pozitivní vliv drog spontánně uvádí jen 2 % respondentů.
- ▶ Vnímání škodlivosti drog: 2013: možnost, že drogy „škodí hodně“ vybralo 85 % respondentů. Vs. 2010: jen 68 % respondentů.
- ▶ Každý desátý respondent nedovede posoudit škodlivost drogy. Jejich poměr klesá s lepším prospěchem. Respondenti s lepším prospěchem také častěji považují za velmi nebezpečné
- ▶ Za nejnebezpečnější drogu nejvíce Žáků (16 %) považuje **kokain**, na rozdíl od minulého šetření, kdy uváděli jako nejnebezpečnější **heroin** (heroin nejnebezpečnější 2010: 33 % x 2013: jen 6%)
- ▶ Shodně s minulým šetřením z roku 2010 a šetřením z roku 2006 uvedla jen **necelá desetina Žáků** (v roce 2013 to bylo 7 %) **správnou odpověď**, že užívání drog u nás není trestné. X 79 % hodnotí své informace o drogách jako rozhodně dostatečné.
- ▶ **Důvody**, proč lidi vyzkouší drogy: Obdobně jako v minulém šetření a šetření z roku 2006 se i zde zásadním způsobem **rozcházela obecná představa** a respondenty **deklarované vlastní motivy** vedoucí k experimentu s drogou. Nejčastěji uváděna představa, proč lidi zkouší drogy (**obecné důvody** bez ohledu na vlastní zkušenost) je „**útěk před problémy**“ a „**snaha neshodit se před kamarády**“. Naopak samotní **experimentátoři tyto důvody téměř neuvádí** a nejčastěji uváděným důvodem, proč drogy sami vyzkoušeli, je „**zvědavost**“.
- ▶ Poměrně výrazně **poklesl** v čase **podíl těch, kdo znají** ve svém okolí někoho se zkušeností s drogou. (45 % 2013 vs. 62 % 2010). Respondenti hodnotí jako **obtížnější** získat drogu. Za určitě a spíše **obtížné** to považují **čtyři z deseti** respondentů vs. tři z deseti v minulém šetření.
- ▶ Názory na uživatele drog: srovnatelně s minulým šetřením, 45 % vyjádřilo negativní postoj. Vyloženě pozitivní postoj vyjádřilo jen malé procento Žáků (2%).

Srovnání výsledků 2006, 2010, 2013

Ukazatel	2006	2010	2013	Rozdíl
Zkušenost s alkoholem ve větším množství (instrukce 2013: pili více než 3x)	78%	73%	44%	- 30 %
Opakovaná zkušenost s alkoholem	65%* (61%)	59%* (43%)	48%* (21%)	-11%
Konzumace vedoucí k opilosti	28%* (22%)	32%* (23%)	25%* (11%)	-7%
Stávající konzumace alkoholu	63%* (44%)	57%* (42%)	44%* (19%)	-10%
Pravidelná konzumace alkoholu (min.1xtýdně)	13%* (10%)	12%* (9%)	5%* (2%)	-7%
Zkušenost s tabákovými výrobky	67%	65%	43 %	-22%
Stávající kuřáci	24%	22%	9 %	-13%

* Údaj vztažený k bázi respondentů se zkušeností s alkoholem, v závorce uveden přepočet na všechny žáky.

Srovnání výsledků 2006, 2010, 2013

Ukazatel	2006	2010	2013	Rozdíl
Kontakt s drogou	28%	33%	19%	-14%
Osobní zkušenost s nealkoholovou drogou	15%	19%	10%	-9%
Opakované experimentování s drogou	62%** (9%)	66%** (13%)	57%** (6%)	-9%
Stávající užívání návykových látek	47%** (7%)	55%** (11%)	45%** (5%)	-10%
Občasní a pravidelní uživatelé drogy	18%** (3%)	19%** (4%)	26%** (3%)	+5%
Dostupnost drog („snadná“)	48%	41%	37%	-4%

**** Údaj vztažený k bázi respondentů s osobní zkušeností s drogou, v závorce přepočet na všechny žáky**

Shrnutí hlavních rozdílů a možná interpretace

- ▶ **Stoupl význam rodiny** - nejdůležitější zdroj informací, role rodičů při svěřování se s osobními problémy. Rodiče také více vědí, kde děti tráví volný čas. Konzumace alkoholu nejvíce doma s rodiči.
- ▶ Více Žáků také uvádí, že **jsou v životě spokojeni**. Dále **lépe hodnotí preventivní aktivity** (souvisí s nižším výskytem užívání návykových látek)
- ▶ **Rizikové skupiny: Žáci s horším prospěchem a Žáci s neúplných rodin.**
- ▶ **Pokles v užívání návykových látek téměř ve všech sledovaných jevech.**
- ▶ Možné interpretace rozdílů – **obavy žáků z online dotazování** a uchovávání informací o nich, sociální desirabilita – odpovídají, tak, jak si myslí, že by měli. V závěrečných poznámkách se objevovaly komentáře žáků zpochybňující anonymitu šetření.
- ▶ Návrh na možné ověření či zamítnutí této hypotézy:
- ▶ **Dosbírat 100 papírových dotazníků** – v každém ročníku jedna třída. V dotazníku vybrané otázky, ve kterých se projevil největší rozdíl. Při sběru dat také mini kvalitativní šetření – zjistit od žáků názory na online dotazování, případné obavy z bezpečnosti dat, preferovanou formu dotazování atd. Zjistit i názory od učitelů?

Detailní výsledky

Obsah

- ▶ I. Mladí lidé - sociální klima18
- ▶ II. Zkušenost s tabákovými výrobky a alkoholem.....27
- ▶ III. Preventivní aktivity na škole36
- ▶ IV. Kontakt a zkušenost s nelegálními drogami43
- ▶ V. Obecné postoje Žáků k návykovým látkám.....53

Mladí lidé – sociální klima

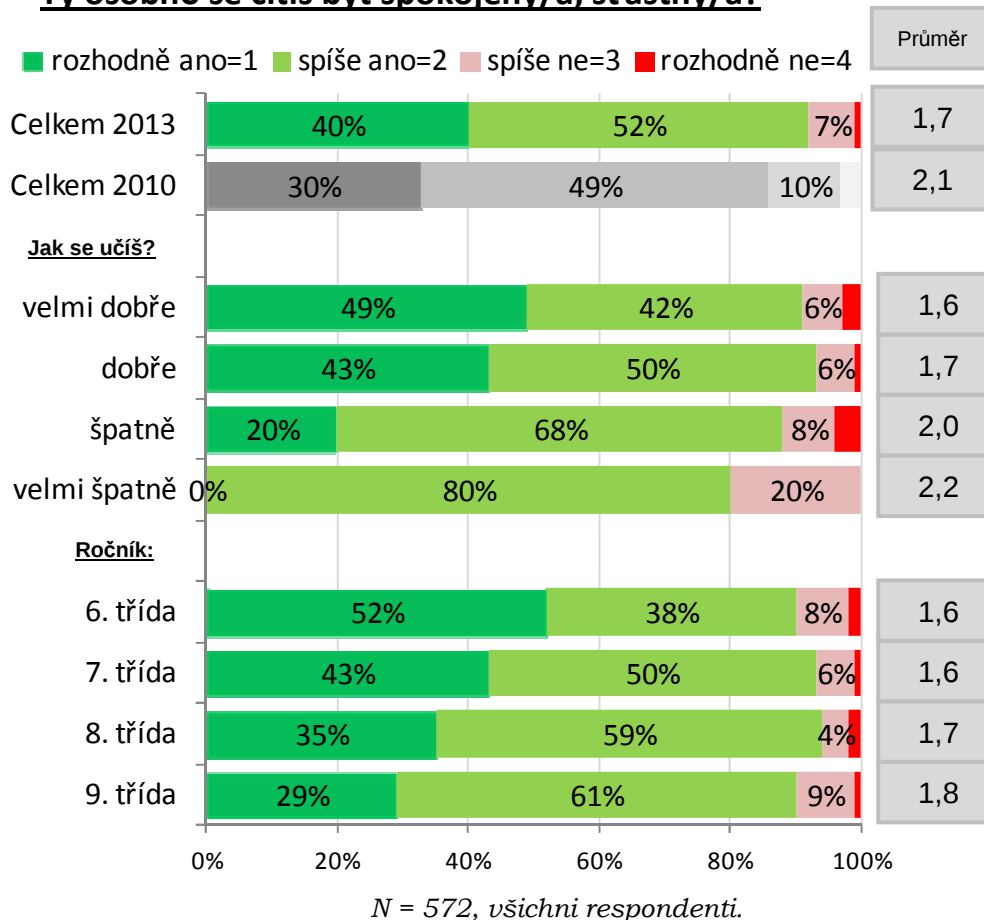
Spokojenost s vlastním životem

- ▶ Průměrné hodnocení na čtyřbodové škále dosáhlo hodnoty **1,7 – spíše šťastný.**

▶ **X 2010:** V r. 2013 došlo k mírnému zlepšení. O 13 % více žáků než v minulém šetření, uvedlo, že jsou v životě spokojeni. Tento rozdíl je především v kategorii „rozhodně spokojen“ – o 10 % více žáků než v předešlém šetření, se cítí rozhodně spokojeno.

- ▶ **Nespokojenost** vyjádřilo 8% žáků, nespokojen se tedy cítí **přibližně každý desátý.**
- ▶ Faktory, které ovlivňují životní spokojenost jsou **ročník** a **školní prospěch**, viz graf.
- ▶ Mezi ostatními sledovanými faktory (pohlaví, úplná rodina) nebyl zaznamenán žádný rozdíl.

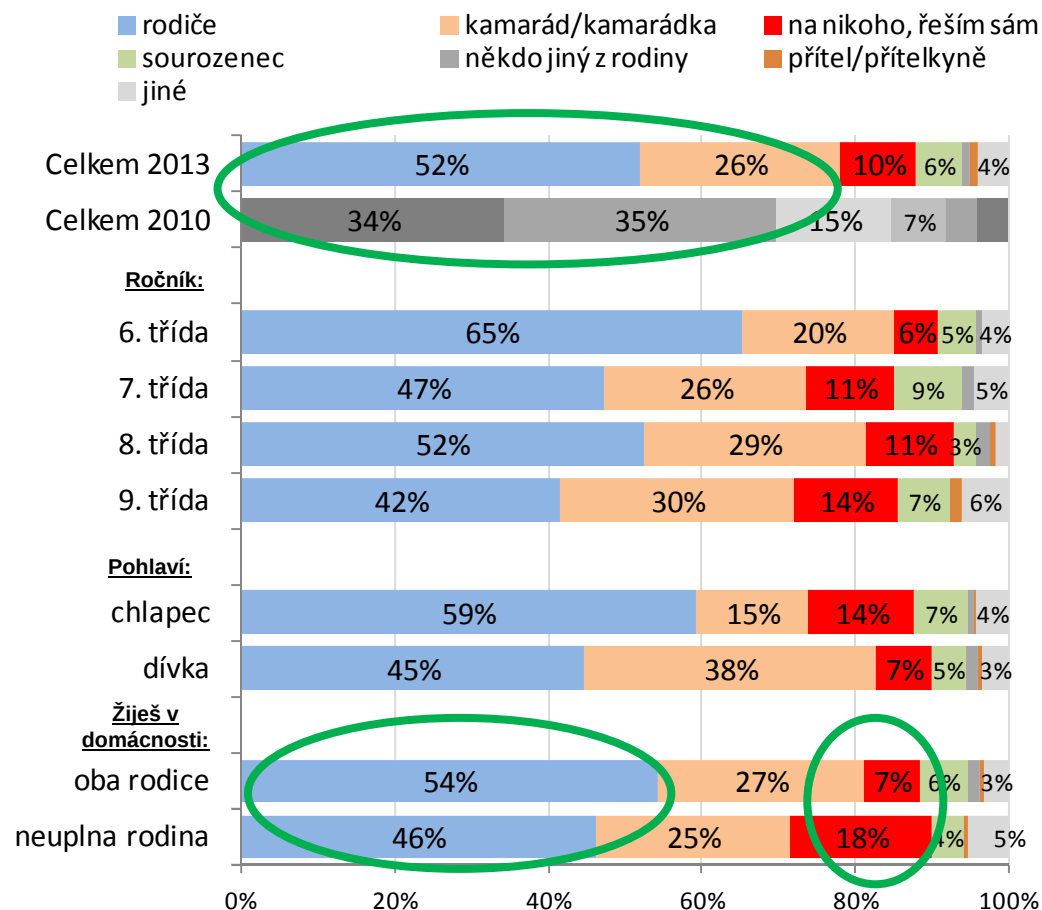
Ty osobně se cítíš být spokojený/á, šťastný/á?

Role poradce při řešení problémů

- ▶ **X 2010: vzrostlo procento žáků, kteří hledají pomoc u rodičů** na úkor svých vrstevníků a toho, že řeší své problémy sami. V r. 2010 se obracelo na své rodiče **34 %**, v roce 2013 již **52 %**. Mírně také kleslo procento těch, kteří žádného poradce nemají (v r.2010 15%, v r.2013 10%).
- ▶ U ostatních možností nebyly vzhledem k roku 2010 zjištěny výrazné rozdíly. Stejně jako v roce 2010 jsou zjištěny podobné trendy podle pohlaví a ročníku.
- ▶ Více chlapců (59 %) než dívek (49 %) se svěřuje svým rodičům na úkor vrstevníků. Více dívek se naopak svěřuje vrstevníkům.
- ▶ S věkem klesá procento těch, kteří se svěřují rodičům, je více těch, kteří se svěřují vrstevníkům či se snaží řešit problémy sami.
- ▶ Tento rok jsme zjišťovali, zda má vliv faktor, jestli žák žije s **oběma rodiči** – v úplné či neúplné rodině. Zde považujeme za významné zjištění, že více dětí, kteří nežijí s oběma rodiči (=neúplná rodina) se snaží své problémy vyřešit sami na úkor hledání pomoci u rodičů.
- ▶ Faktory, které ovlivňují životní spokojenost jsou tedy **ročník, pohlaví, úplná rodina, viz graf.**

Když máš nějaké trápení, problémy, komu se svěřuješ, na koho se obrácíš o radu či pomoc?

N = 572, všichni respondenti.

(Žádný z žáků nevěděl, že se obrací na učitele, může to být ale způsobeno tím, že respondenti mohli vybrat pouze jednu možnost.)

Způsob trávení volného času I.

- ▶ Druhý blok otázek byl zaměřen na sledování způsobu trávení **volného času** mladých lidí a informovanost rodičů o volnočasových aktivitách dětí.
- ▶ sledovány byly **tři nejčastěji vykonávané** volnočasové aktivity a současně i **tři činnosti nejoblíbenější**.
- ▶ nejčastěji tráví děti volný čas s **počítačem (64 %)**, **sportem (56 %)** a **poslechem hudby (45 %)**, což odpovídá závěrům zjištěným v minulém šetření v r. 2010.
- ▶ nejvýrazněji se **preferovaný** způsob trávení volného času od způsobu **nejčastějšího** liší v oblasti přípravy do školy, která je pátá nejčastější, ale až sedmá nejoblíbenější činnost
- ▶ Objevily se rozdíly mezi chlapci a děvčaty v preferenci i frekvenci aktivit ve volném čase
 - ▶ Dívky častěji než chlapci tráví čas s knihou, dalším vzděláváním a poslechem hudby
 - ▶ Chlapci se častěji věnují sportu, sledování TV a videa a také internetu
- ▶ Obdobně se situace odráží v činnosti preferované
 - ▶ Dívky preferují častěji četbu, vzdělávání i poslech hudby
 - ▶ Chlapci preferují častěji sport, video a internet

Způsob trávení volného času II.

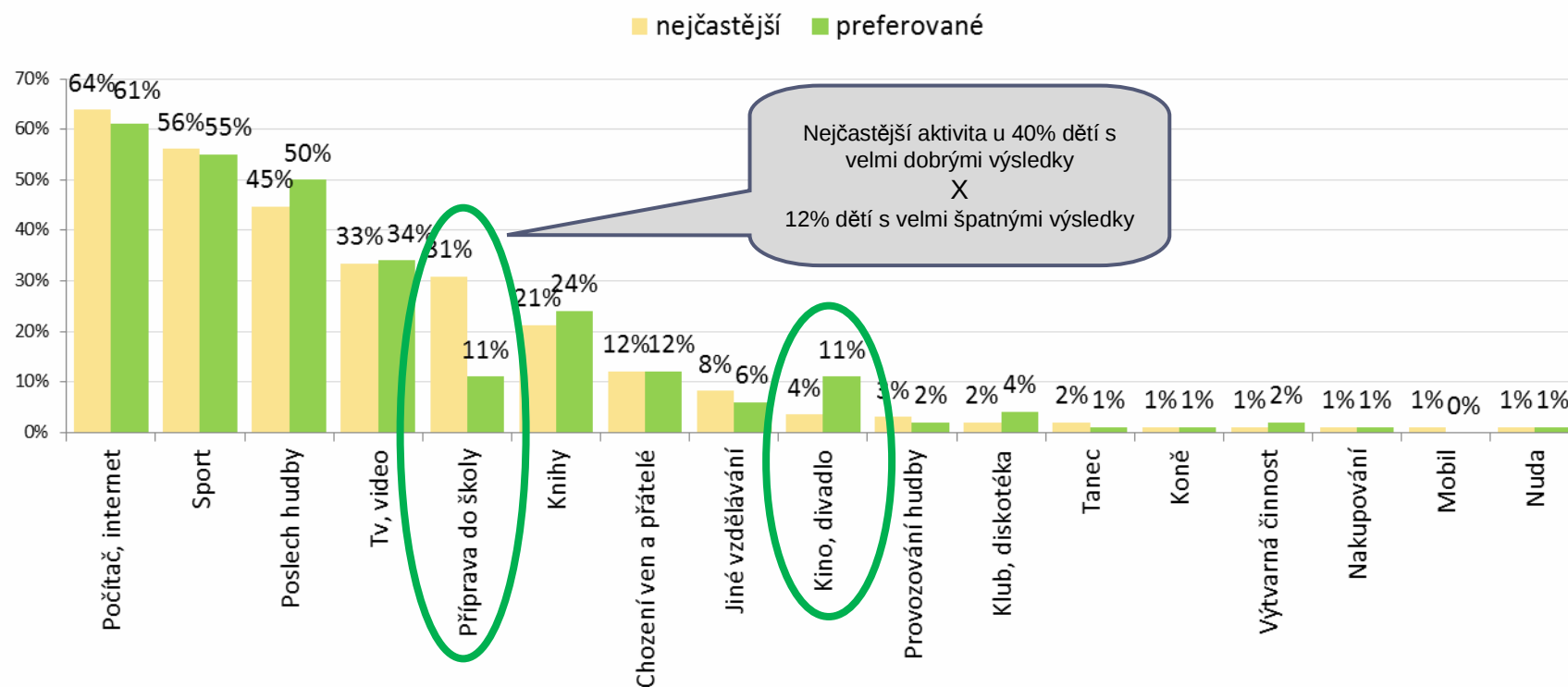
- ▶ způsob trávení volného času se také **lišil v jednotlivých věkových skupinách**
- ▶ s věkem klesá frekvence trávení volného času s knihou stejně tak klesá počet těch pro které je to činností oblíbenou
- ▶ roste frekvence i oblíbenost trávení volného času poslechem hudby
- ▶ vliv na způsob trávení volného času se objevil také v oblasti **výsledků ve škole**
- ▶ četba a sebevzdělávání je u žáků s lepšími výsledky (sebehodnocení) častější a oblíbenější činností.
 - ▶ lze se také domnívat, že se zhoršujícím se prospěchem roste sklon nepovažovat domácí přípravu za volný čas.

Způsob trávení volného času III.

Jak trávíš svůj volný čas?

Z následujícího seznamu vyber tři aktivity, kterým věnuješ **nejvíc času** a tři aktivity, kterým se věnuješ **nejraději**.

N = 572, všichni respondenti. Respondenti mohli vybrat 3 možnosti v každé kategorii. V grafu jsou zařazeny odpovědi, které uvedli 4 a více respondentů (1% z celkového počtu). Odpovědi které uvedlo méně než 1% respondentů: geocaching, domácí zvíře, meditace, domácí práce, návštěvy u příbuzných.

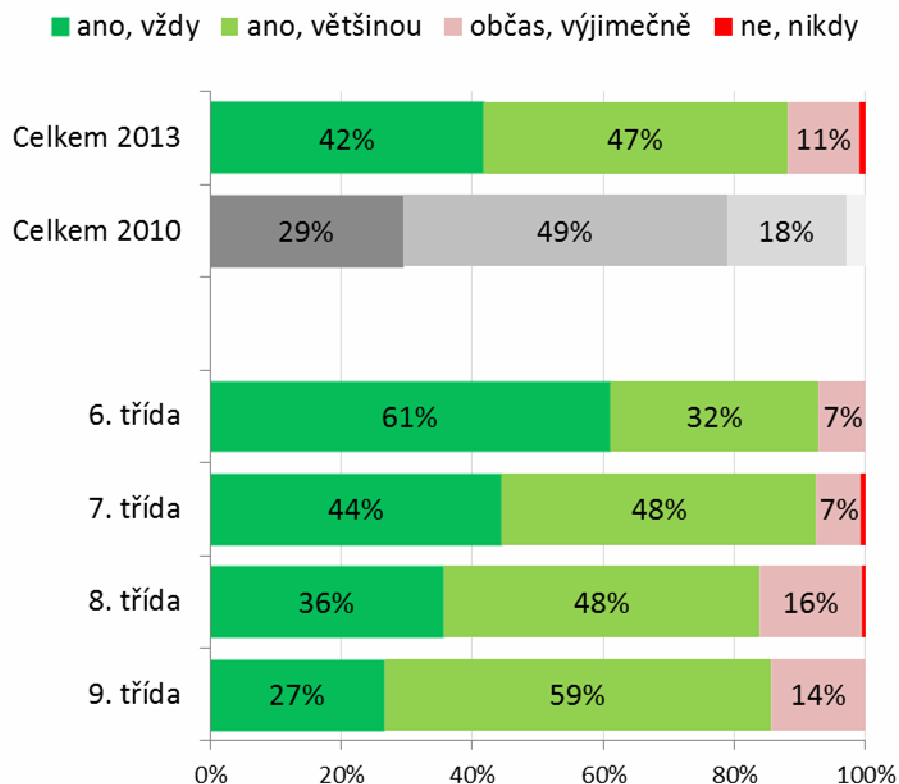
Povědomí rodičů o volném čase dětí.

- ▶ **X 2010** – stejně jako v minulém průzkumu měla **většina rodičů** (v r. 2013 89% a v r. 2010 78%) **přehled o tom, jak jejich dítě tráví volný čas.** **V r. 2013 je to tedy 9 z deseti rodičů, v r. 2010 to bylo 8 z deseti rodičů.**
- ▶ V r.2013 vyjádřilo více dětí (42 %) než v roce 2010 (29%), že jejich rodiče mají vždy přehled o tom, co dělají.
- ▶ Faktorem, který souvisí s tím ,zda rodiče mají povědomí o tom, jak jejich děti tráví volný čas je **ročník**, viz graf. U ostatních sledovaných proměnných (pohlaví, úplná rodina) nebyly zaznamenány rozdíly.

- ▶ U této otázky jsme zjistili také, že to, zda rodiče mají povědomí o tom kde a s kým tráví jejich dítě volný čas souvisí se školním prospěchem. U těch, kteří se **učí hůře jejich rodiče méně často vědí, kde tráví svůj volný čas**, viz následující tabulka:

Vědí tvoji rodiče kde a s kým trávíš volný čas?	Školní prospěch: průměr (1=učím se velmi dobře, 4 = učím se velmi špatně)
Ano, vždy	1, 92
Ano, většinou	2, 07
Ne, nikdy	2, 36
Občas, spíše výjimečně	2, 50

Vědí Tvoji rodiče (doma), kde a s kým trávíš volný čas?

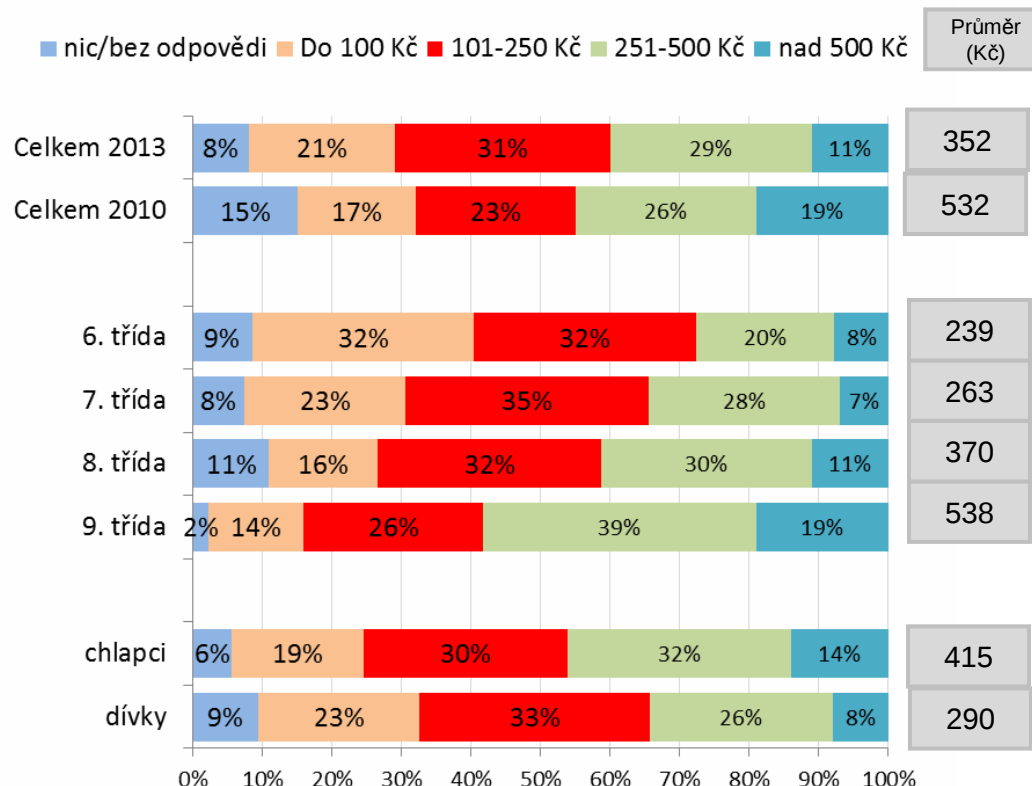

N = 572, všichni respondenti.

Spotřebitelské chování I.

- ▶ **Průměrně mají děti 2. stupně ZŠ k dispozici 352 Kč měsíčně** (v roce 2010 to bylo 532 Kč, v roce 2006 činil průměr 380 Kč).
- ▶ **Nejčastější hodnota (modus) je 200 Kč.**
- ▶ Faktory, které měly vliv: **pohlaví, ročník**. Dále u žáků, kteří uvedli, že se učí velmi špatně, je více odpovědí, že nemají žádné peníze (25% x 9% u těch, kteří se učí dobře).
- ▶ **Starší děti** mají k dispozici více peněz. **Chlapci** mají v průměru k dispozici více peněz.
- ▶ U ostatních sledovaných proměnných (neúplná rodina) se vliv neukázal jako významný.
- ▶ Nejčastějším zdrojem financí je pro **děti kapesné, či peníze od rodičů (v 87 %)**, z brigád získává finance 11 % dětí. Zhruba 3 % dětí, nemají žádný zdroj. 2, 5 % dětí získává peníze jako odměnu, buď za pomoc doma, či známky ve škole.

Kolik peněz máš měsíčně k dispozici pro vlastní potřebu,

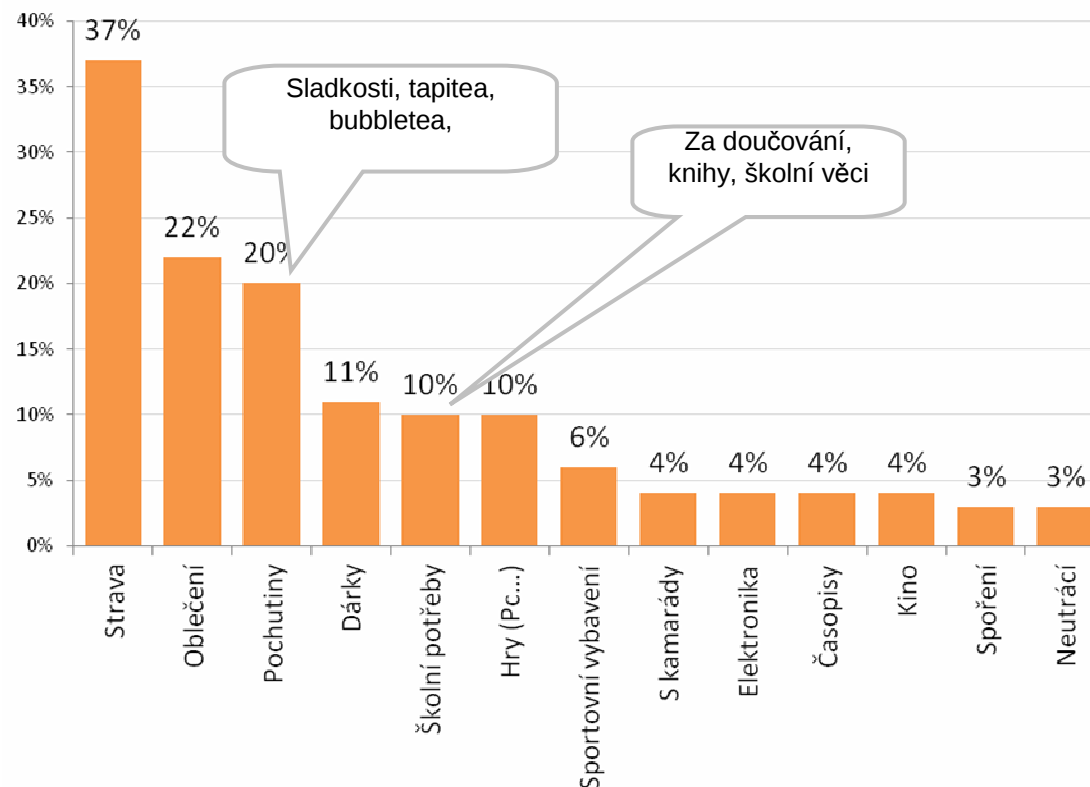

N = 572, všichni respondenti. Pro srovnání s průzkumem v roce 2010 jsme hodnoty zakódovali do stejných kategorií.

Spotřebitelské chování II.

- ▶ 37% dětí utrácí především za **stravu**, navíc dalších 20% utrácí především za **drobné pochutiny** (mimo svačiny a obědy)
- ▶ Další výraznou oblastí je **oblečení**, které tvoří podstatnou složku výdajů u 2 dětí z deseti.
- ▶ Jídlo, pochutiny i oblečení, uvedli respondenti na prvních místech i v minulém šetření v r.2010.
- ▶ **Školní a výtvarné potřeby** kupuje za své peníze každé desáté dítě. Tato položka se **objevuje nově v r. 2013**.
- ▶ Častou položkou nákupů jsou rovněž **dárky**, dále **sport a sportovní potřeby**.
- ▶ 3% dětí si peníze **spoří**.
- ▶ Za **cigarety** utrácí peníze 1,5 % dotázaných (v roce 2010 to bylo 7 %).
- ▶ Stejné procento dětí **vrací alespoň část svých příjmu** rodičům.

Za co utrácíš nejvíce peněz?

N = 572. Respondenti uváděli až tři možnosti. V grafu zobrazujeme odpovědi které dosáhli alespoň 3 % četnosti. Celkem se objevilo 39 oblastí

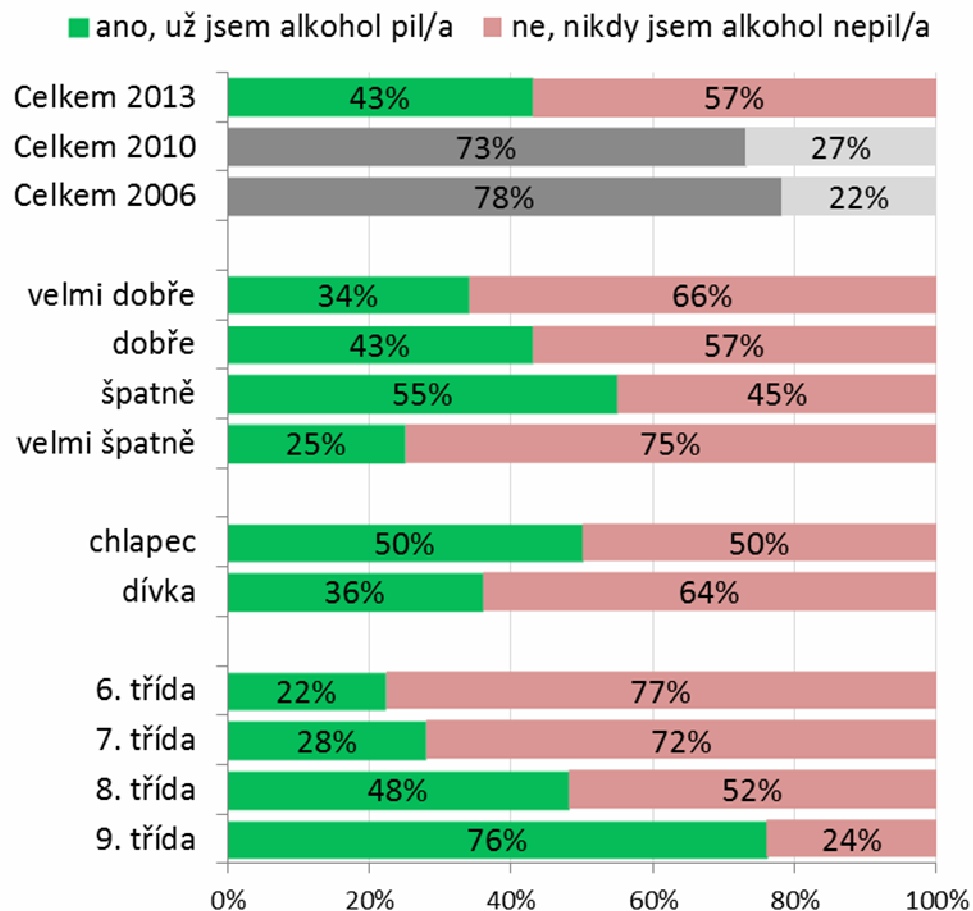
Zkušenost s alkoholem

Zkušenost s alkoholem

- ▶ **Zkušenost s konzumací alkoholu** ve větším množství uvedlo v roce 2013 **43%** respondentů, tj. **o 30 % méně** dětí než v předchozím šetření v roce 2010 a v roce 2006.
- ▶ Jedná se o významný rozdíl jehož interpretacím se věnujeme ve shrnutí hlavních výsledků.
- ▶ Nejvýrazněji se tento **rozdíl projevil u dívek** - v r. 2010 uvedlo zkušenost s alkoholem 76 % dívek a v roce 2013 jen 36 % - tj. rozdíl 40 %, u chlapců je rozdíl 21 % (v r. 2010 71 % vs. 50 % v roce 2013). Naopak nejmenší rozdíl – 11 %, je u žáků 9. tříd (v r. 2010 87 %, v r. 2013 76 %)
- ▶ **Vliv měl věk respondentů, pohlaví, učení, pravidelné kouření cigaret, zkušenost s drogou.**
- ▶ Spokojenost a úplná rodina neměla na zkušenost s alkoholem vliv.
- ▶ **Trendy a vztahy stejně jako při minulém šetření:**
- ▶ **Tabák-alkohol** – 100 % pravidelných kuřáků má zkušenost s alkoholem
- ▶ **Drogy-Alkohol** – 91 % respondentů, kteří mají zkušenost s drogou (nejčastěji marihuana) má zkušenost i s alkoholem.

Jaká je Tvoje osobní zkušenost s alkoholem?

N = 572, všichni respondenti. Možnost „velmi špatně“ u otázky „Jak ti jde učení“ vybralo jen 8 respondentů, procentuelní zobrazení musíme tak u této možnosti považovat pouze za orientační.

Věk první konzumace alkoholu

Odpovídají jen ti, kteří mají zkušenost s alkoholem
(2013: 43 % ze všech respondentů.)

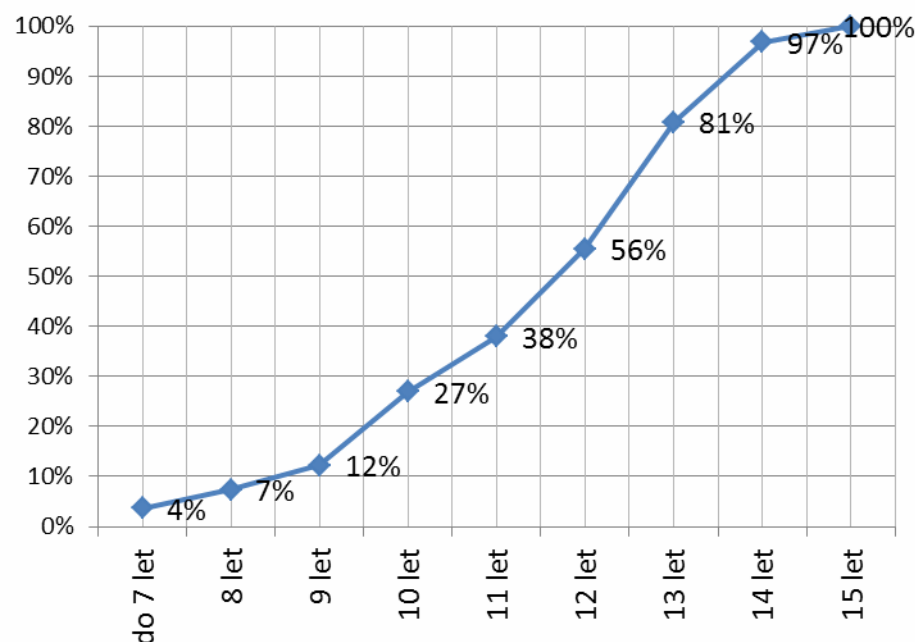
Věk, kdy jsem poprvé pil/a alkohol
(nemyslíme tím „ochutnal“ např. s rodiči na Silvestra)?

► Průměrný věk první konzumace **11 a ¾ roku** – stejně jako v minulém průzkumu v roce 2010.

► U více jak poloviny (56 %) z dětí, které již mají zkušenost s alkoholem, proběhla ve věku do 12 let.

► V období **mezi 12 a 13 lety** je **největší nárůst** podílu dětí s první zkušeností s alkoholem.

► **Věk první konzumace alkoholu se nemění** v závislosti na pohlaví ani na ostatních sledovaných proměnných.

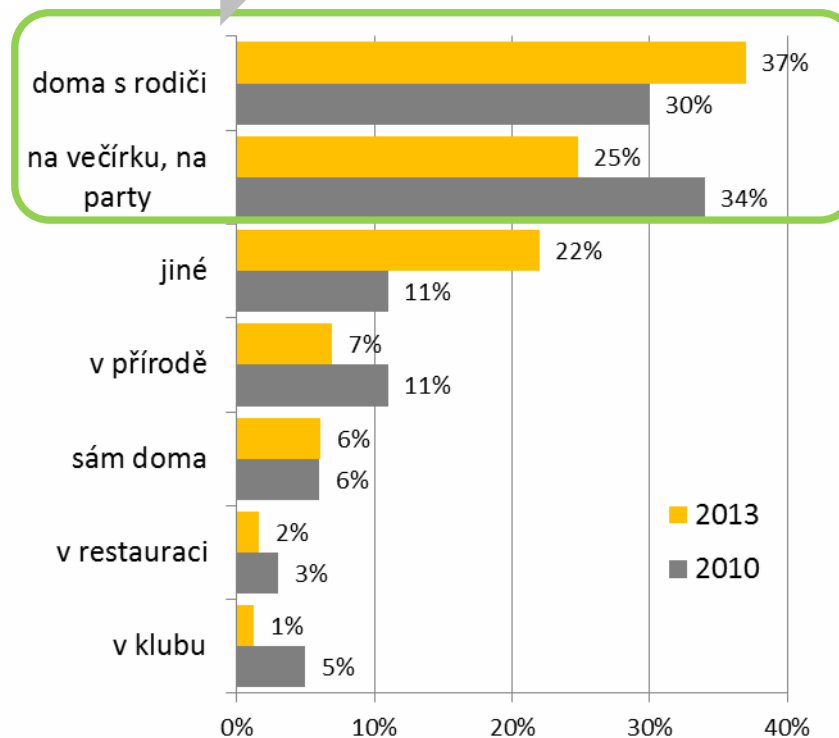
*N = 247, respondenti, kteří již pili alkohol.
Graf zobrazuje kumulativní podíl v %.*

Prostředí první zkušenosti s alkoholem

Odpovídají jen ti, kteří mají zkušenost s alkoholem
(2013: 43 % ze všech respondentů.
2010: 73 % ze všech respondentů)

Kde a jak tomu bylo? Prostředí první konzumace

- ▶ V minulých obdobích žáci nejčastěji konzumovali alkohol na **večírku či párty** těsně následovala konzumace **doma s rodiči**.
- ▶ V současné době se na první pozici dostala konzumace alkoholu **doma s rodiči**. Můžeme se tázat po souvislosti s celkově nižší prevalencí zkušenosti z alkoholem.
- ▶ Objevovalo se poměrně **velké množství prostředí**, kde k první konzumaci došlo. Jednalo se většinou o konkrétní místa. Dále respondenti uváděli první konzumaci s kamarády či příbuznými mimo specifického umístění v prostoru.
- ▶ Doma s rodiči a na večírku či má první zkušenost s alkoholem stejný podíl chlapců i dívek.
- ▶ Častěji než dívky začínají chlapci pít sami doma.
- ▶ U dívek se vůbec nevyskytla první konzumace alkoholu v restauraci.

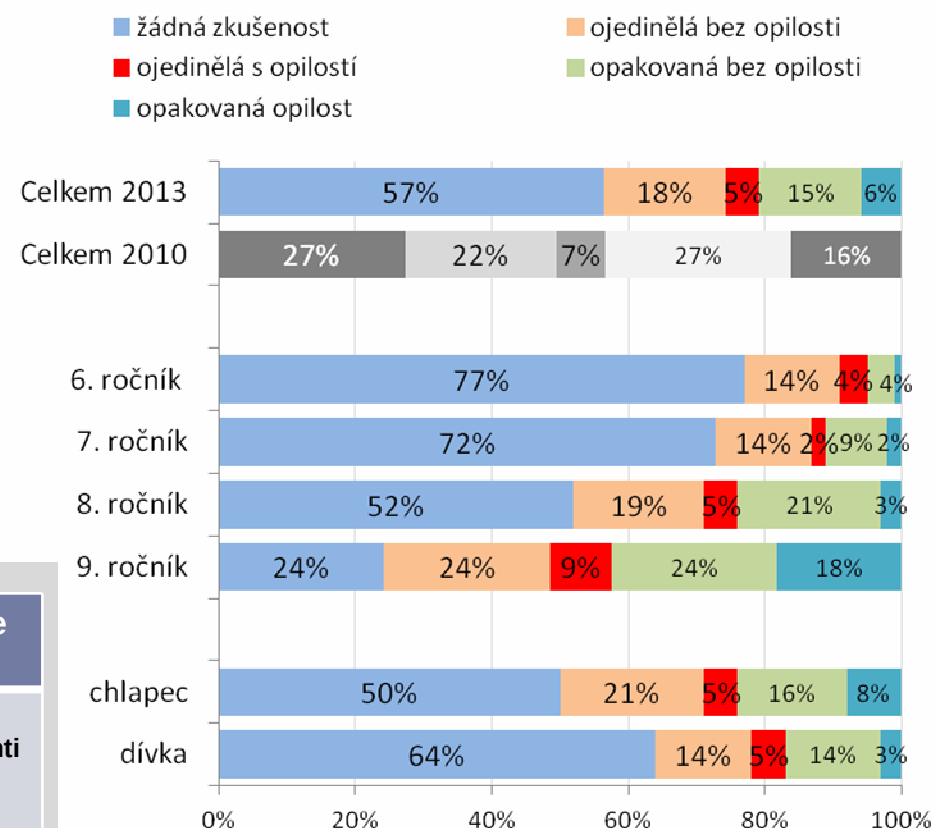

N = 247, respondenti, kteří již pili alkohol.

Frekvence a míra konzumace alkoholu

- ▶ Jak často a kolik alkoholu děti konzumují se liší podle **pohlaví a ročníku**.
- ▶ **Dívky se od chlapců** liší především v celkovém podílu těch, co již mají s alkoholem zkušenost - méně dívek má zkušenost s alkoholem. **Problémovějších uživatelů je mezi oběma pohlavími stejný poměr.**
- ▶ Lze tedy říci že u **dívek** vede zkušenost s alkoholem mírně častěji k **problémovější formě užívání**.
- ▶ U **mladších dětí** je situace **obdobná**. Konzumace častěji vedla k opilsti.
- ▶ Další sledované faktory (učení, životní spokojenost, úplná rodina, věk první konzumace) neměly vliv.

	Opilost		Opakovaná konzumace alkoholu	
	Ti, co mají zkušenost s alkoholem	Všichni respondenti	Ti, co mají zkušenost s alkoholem	Všichni respondenti
2013	25 %	11 %	48 %	21 %
2010	32 %	23 %	59 %	43 %
2006	28 %	22 %	65 %	61 %

*N = 572, **všichni respondenti**. V grafu uvádíme srovnání 2013 a 2010, pro šetření v roce 2006 nejsou dostatečně podrobné výstupy, údaje, které máme z roku 2006 k dispozici jsou uvedeny v tabulce.*

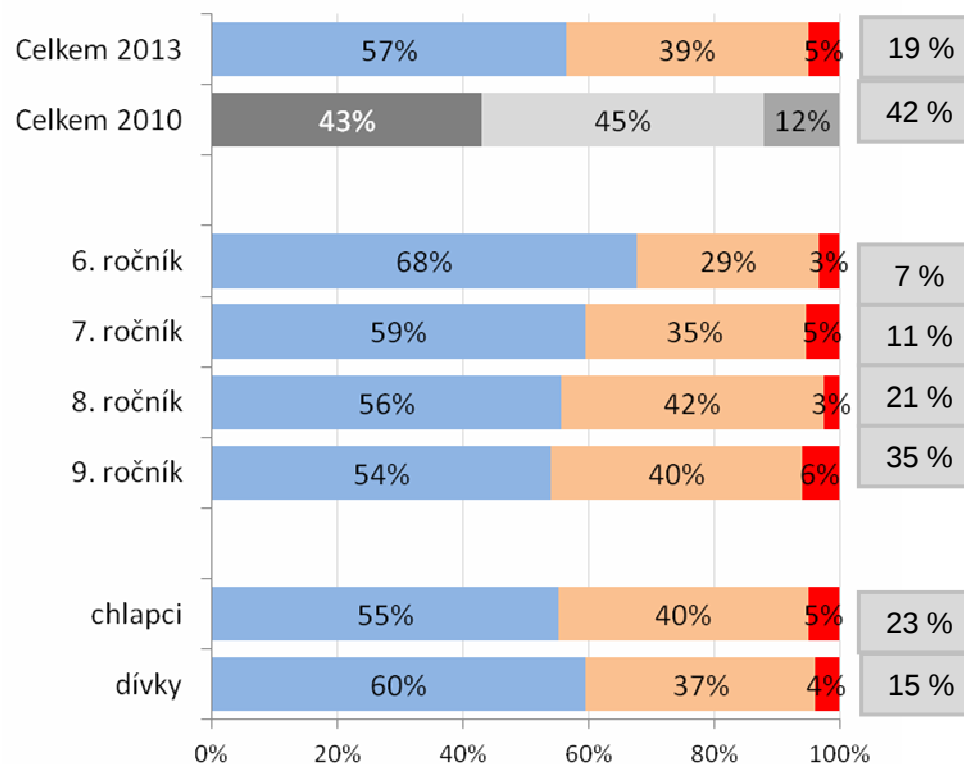
Stávající konzumace alkoholu

Odpovídají jen ti, kteří mají zkušenost s alkoholem
(2013: 43 % ze všech respondentů.
2010: 73 % ze všech respondentů)

Když se Tě zeptáme na **poslední měsíc**,
jak často jsi pil/a alkohol a kolik?

Procenta z e všech respondentů
v dané skupině (N = 572) -
stávající konzumace alkoholu
(příležitostně plus častěji)

■ žádná konzumace
■ příležitostně (1x až 2x do měsíce)
■ častěji, pravidelně

- ▶ **2013: 44 %** z těch co měli zkušenost s alkoholem konzumovali alkohol za poslední měsíc.
X **2010: 57 %**. X **2006: 63 %**.
- ▶ **2013: 5 % pravidelná** konzumace
x **2010 : 12 % pravidelná** konzumace.
- ▶ U více než poloviny dětí, které již mají zkušenost s alkoholem, je tato zkušenost starší než měsíc. V žádné věkové skupině nebyla čerstvá zkušenost u více než 45 % respondentů.
- ▶ Liší se především **podle ročníku**.
- ▶ Další sledované faktory (učení, životní spokojenost, úplná rodina) neměly vliv.
- ▶ Každý třetí Žák z 9. třídy za poslední měsíc pil alkohol.
- ▶ V 8. ročnících má čerstvější zkušenost každý pátý Žák.
- ▶ V 7. třídě v posledním měsíci pil každý 10 Žák.
- ▶ V 6. třídě je to zhruba každý patnáctý – v každé třídě jeden až dva.

N = 247, **respondenti, kteří již pili alkohol.**

Zkušenost s tabákem

Zkušenost s tabákovými výrobky

► V roce 2010 nezkoušelo kouřit pouze 35 % z dětí, v současném šetření nemělo zkušenost s cigaretou 57 % dětí. Klesl rovněž počet těch, pro něž kouření není ojedinělá zkušenost.

► V současné době kouří 9 % dětí (v r. 2010 to bylo 22 %)

► Kouří především děti z 8. a 9. tříd. Více dívky - 11% dívek a 6 % chlapců.

► Na užívání tabáku mělo vliv: **spokojenost, úplná rodina, ročník, pohlaví, učení**. Na frekvenci neměl vliv věk první zkušenosti s tabákem.

► Trendy a vztahy – zkušenosti s ostatními drogami:

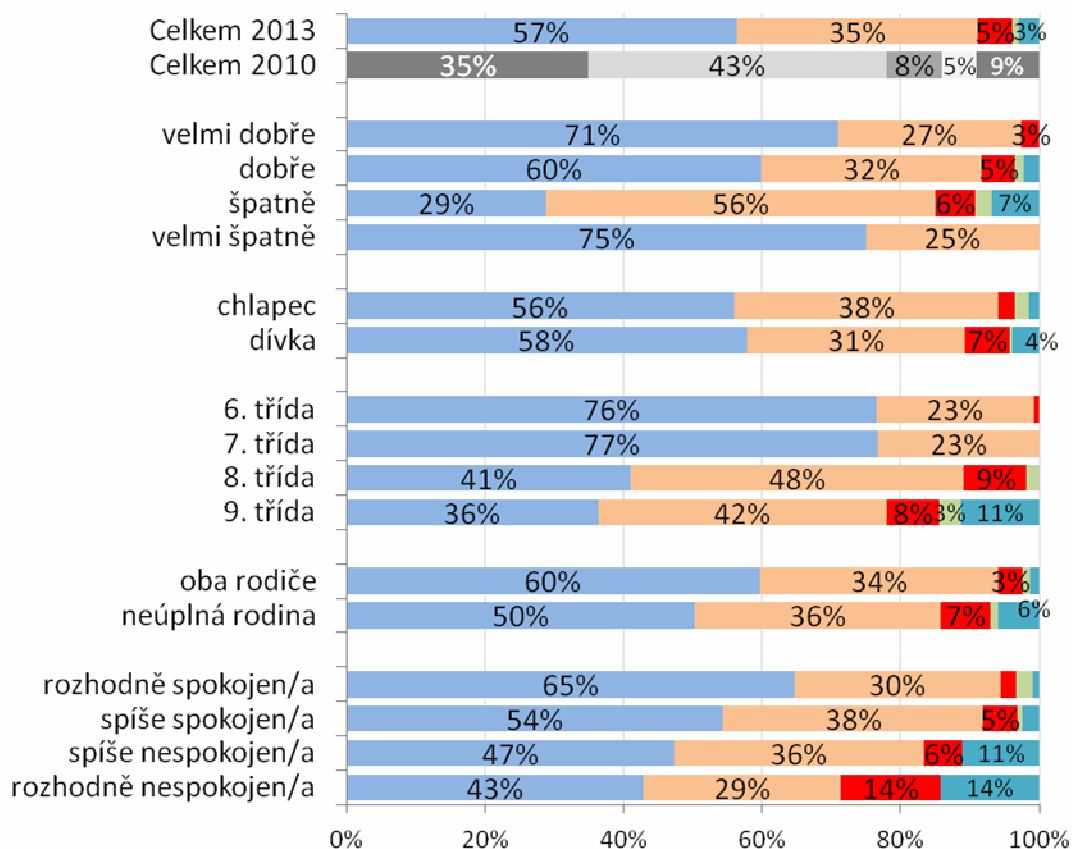
► **Alkohol-tabák** – 70 % z těch, kteří pili alkohol má zkušenost s cigaretami (x 24 % těch, kteří dosud alkohol nepili cigarety zkusili, ale již nekouří) 100 % pravidelných kuřáků má zkušenost s alkoholem.

► **Zajímavé také je, že mezi těmi, kteří mají opakovanou zkušenost s alkoholem a byli několikrát opilí, není nikdo, kdo by neměl zkušenost s cigaretami.**

► **Drogy-Tabák** – 91 % respondentů, kteří mají zkušenost s drogou (nejčastěji marihuana) má i zkušenost s cigaretami – stejný poměr jako u Drogy-Alkohol

A co tabák, cigarety? Zkusil/a jsi někdy kouřit cigarety?

- zatím jsem to ani nezkoušel/a
- zkusil/a jsem, ale dnes nekouřím
- kouřím jen občas, příležitostně (do 10 cigaret za měsíc)
- kouřím občas (ale je to více než 10 cigaret za měsíc)
- kouřím pravidelně

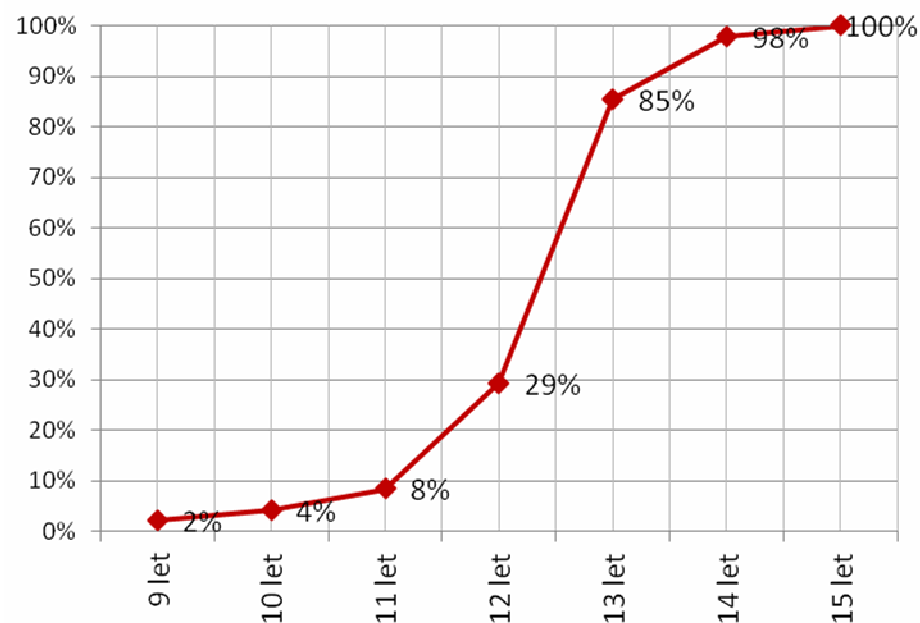
N = 572, **všichni respondenti**. Možnost „velmi špatně“ u otázky „Jak ti jde učení“ vybralo jen 8 respondentů, procentuelní zobrazení musíme tak u této možnost považovat pouze za orientační. Popisky u grafu zobrazujeme pro přehlednost u výsledků nad 2 %.

Věk, kdy žáci začali kouřit

Odpovídají jen ti, kteří v současné době kouří
(9% ze všech respondentů)

Napiš věk, kdy jsi začal kouřit:

- ▶ **Průměrný věk 12 a ¾ roku.** Tedy v průměru o rok později než mají děti první zkušenost s alkoholem. (Pozn. v šetření z roku 2010 není průměrný věk uveden.)
- ▶ **Dvě třetiny stávajících kuřáků začalo kouřit do 13 let.**
- ▶ **Mezi 12. a 13. rokem je největší nárůst prvokuřáků.**
- ▶ **Stejně jako u alkoholu, neliší se podle pohlaví ani ostatních sledovaných proměnných.**

N = 48, respondenti, kteří v současné době kouří – občasní a pravidelní kuřáci. Graf zobrazuje kumulativní podíl v %.

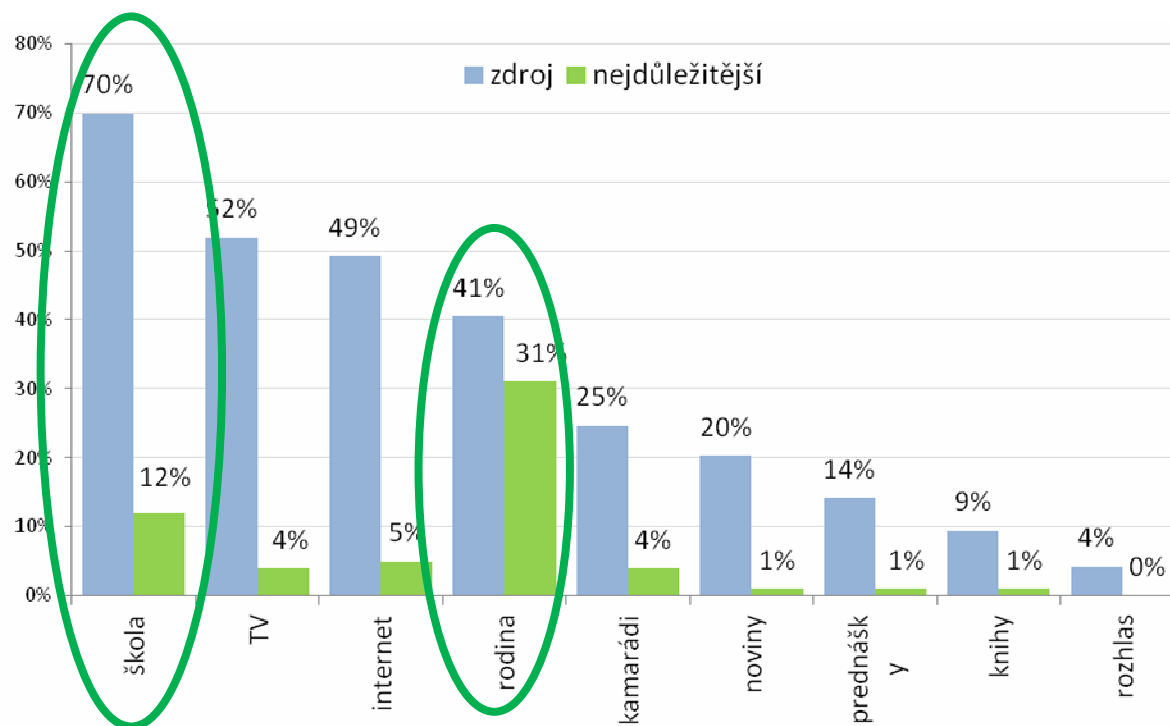
Preventivní aktivity na škole, informační zdroje

Informační zdroje o drogové problematice

- ▶ Proti roku 2010 nastal výrazný posun: rodina se v hodnocení nejdůležitějšího zdroje dostala na místo školy.
- ▶ 2013: nejdůležitější zdroj rodina uvedlo 31 %, škola 12 %.
- ▶ 2010: nejdůležitější zdroj rodina 17 %, školu uvedlo 36 %.
- ▶ Škola je stále zdrojem nejčastěji uváděným.
- ▶ Oproti minulému šetření se rozměnil podíl ostatních zdrojů vnímaných jako nejdůležitější. Jako nejdůležitější zdroj uvádějí děti téměř celou škálu zdrojů.
- ▶ Se vzrůstajícím věkem respondentů roste význam informací od vrstevníků a z internetu spolu s poklesem informačního vlivu rodiny.

Odkud čerpáš informace o drogové problematice? Jaký zdroj považuješ za nejdůležitější?

N = 572, všichni respondenti. Respondenti mohli vybrat více odpovědí v otázce „odkud čerpáš informace“. Jednu odpověď v otázce „Jaký zdroj považuješ za nejdůležitější“

Subjektivní hodnocení znalostí

► Výsledky jsou v tomto roce obdobné jako v roce 2010.

► **80%** dětí považuje své informace o drogách jako **spíše nebo zcela dostačující**.

► **Neliší se podle toho, zda již zkusili drogu, neliší se podle zkušenosti s alkoholem a cigaretami, neliší se podle ročníku**

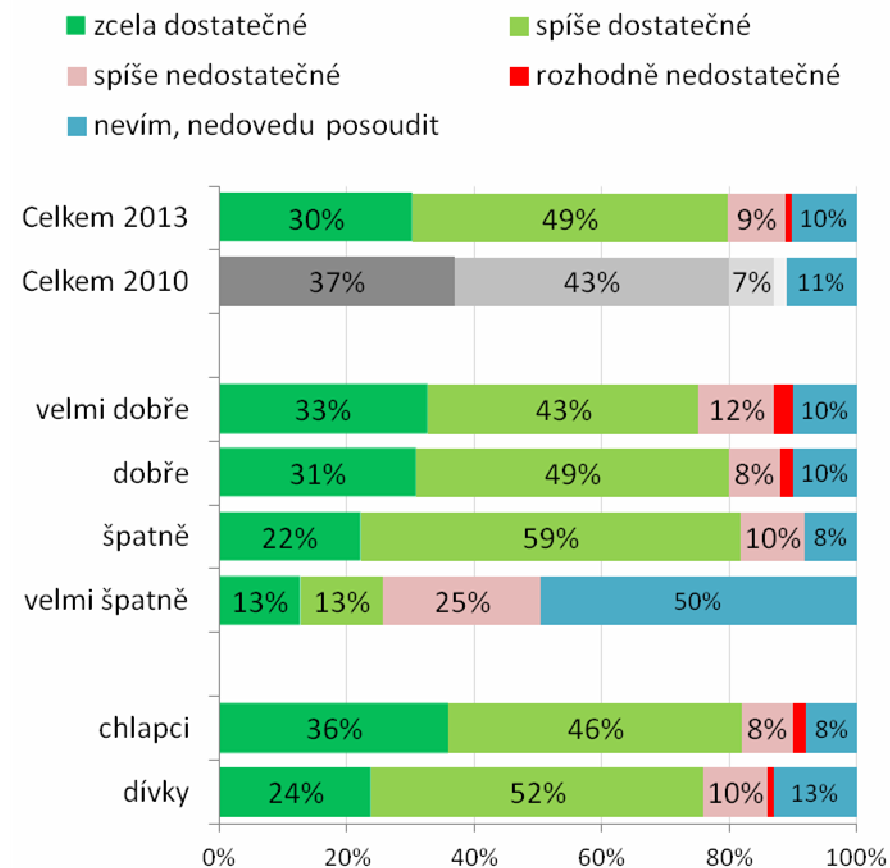
► Zajímavé jsou rozdíly podle **učení a pohlaví**. **Více dívek** hodnotí informace jako nedostatečné.

► Více Žáků s horším prospěchem hodnotí svoje znalosti jako horší než je tomu u Žáků s prospěchem lepším.

► Objevila se korelace s otázkou, zda je dostatečná prevence. Ti, co považují prevenci za nedostatečnou, více uvádí, že jsou jejich informace nedostatečné.

► Naopak, se neobjevila souvislost s vnímáním drog jako škodlivých.

Myslíš si, že Tvoje informace o drogách jsou dostatečné?

N = 572, všichni respondenti. Možnost „velmi špatně“ u otázky „Jak ti jde učení“ vybralo jen 8 respondentů, procentuelní zobrazení musíme tak u této možnost považovat pouze za orientační.

Hodnocení preventivních aktivit I.

► Ve srovnání s rokem 2010 je v roce **2013** s nabídkou prevence spokojeno o **10 % více žáků**.

► Jako nedostatečnou hodnotí prevenci 13 % respondentů.

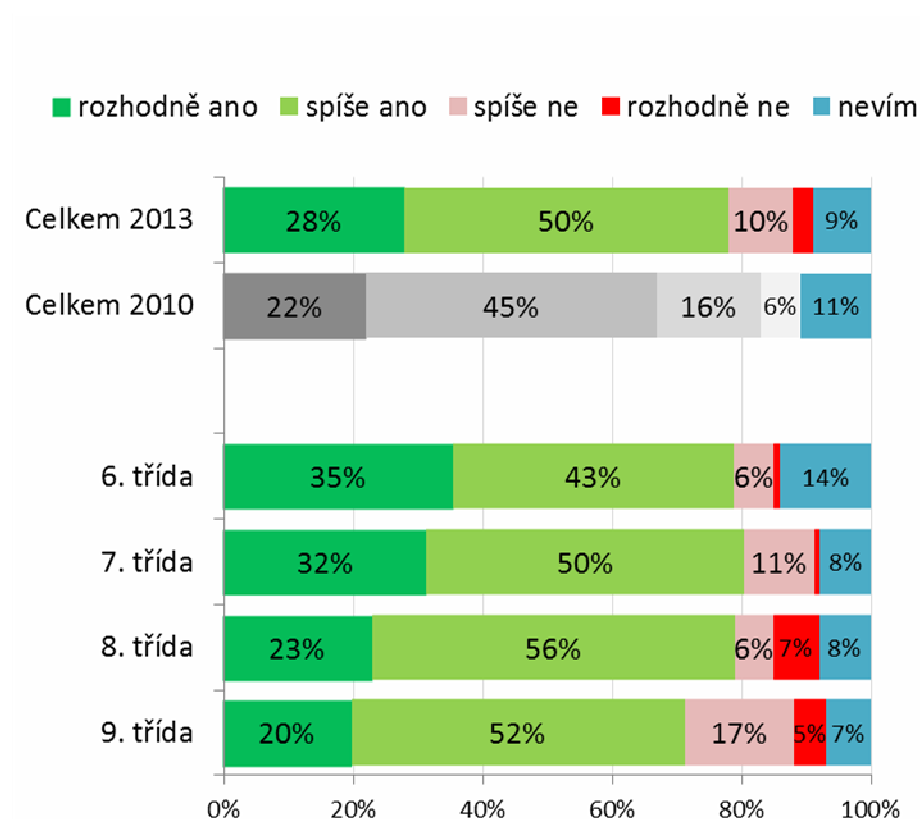
► Čím jsou respondenti starší, tím méně jsou s nabízenými aktivitami spokojeni. To souvisí i s větší zkušeností s užíváním návykových látek:

► Pokročilejší uživatelé deklarovali s aktivitami výraznou nespokojenost.

► V letošním průzkumu je zastoupeno méně těch, kteří uvedli zkušenost s návykovými látkami.

► Prevenci jako více dostatečnou hodnotí častěji děti, které jsou více spokojené se svým životem.

Považuješ nabídku preventivních aktivit ve Vaší škole (jak jsi ji uvedl/a v předešlé otázce) za dostatečnou?

N = 572, všichni respondenti.

Hodnocení preventivních aktivit II.

► Ve srovnání s rokem 2010 hodnotí respondenti v průměru **všechny aktivity lépe**. Výjimkou jsou přednášky pro rodiče.

Snížil se i počet těch, kteří mají zkušenost s návykovými látkami – pokročilejší uživatelé hodnotí

► **Žáci s horším prospěchem:** Žáci, kteří uvedli, že se učí špatně a velmi špatně hodnotili aktivity **hůře**.

► Podle dalších sledovaných proměnných (úplná rodina, pohlaví) nebyly zjištěny žádné rozdíly.

► V 6. třídě je průměrná známka **1,5**. V 9. třídě **2,5** - u aktivit pravidelné přednášky, dlouhodobý peer program, akce související s drogami. Obecně u dlouhodobějších programů.

Podíl kladných voleb a průměrné hodnocení jednotlivých typů aktivit
škála 1 - 5, kdy 1 představuje nejlepší hodnocení a 5 - nejhorší hodnocení (školní stupnice)

	Podíl odpovědí 2013	Podíl odpovědí 2010	Průměrná známka 2013	Průměrná známka 2010
Proběhla 1 přednáška /beseda	26 %	33 %	2,0	2,4
Pravidelně probíhají přednášky/besedy	53 %	54 %	1,9	2,2
Učitelé nás informují ve výuce	34 %	41 %	2,0	2,3
Dlouhodobý preventivní program, peer program	30 %	42 %	1,9	2,0
Škola se účastnila akce souv. s drogami	19 %	43 %	2,0	2,0
Škola poskytuje infomateriály, doporučuje aktivity mimo školu	30 %	32 %	2,3	2,6
Přednášky pro rodiče	6 %	21 %	3,1	2,9

N = 572, všichni respondenti. Ve vyhodnocení z minulého průzkumu v roce 2010 jsou rozděleny možnosti „dlouhodobý preventivní program“ a „peer program“, v dotazníku z roku 2010 i 2013 jsou ale tyto možnosti sloučeny, není pro to možné výsledky těchto dvou možností odlišit. Do budoucna doporučujeme opět rozdělit pro přesnější výsledky. V tabulce uvádíme výsledek „dlouhodobý preventivní program, peer program“ = „dlouhodobý preventivní program“.

Výhrady k preventivním aktivitám

Odpovídají jen ti, kteří v považují nabídku prevence za nedostatečnou (13% ze všech respondentů)

Uvedl/a jsi, že nabídka preventivních aktivit ve Vaší škole považuješ ty osobně za nedostatečnou. Můžeš uvést, v čem je nedostatečná?

„Nedostatečná je, že sice jsme měli přednášky, ale hráli jsme hodně hry a moc nových věcí nám neřekly!“ „Je to nudné, je to pořád to samé.“

Těch preventivních aktivit je málo chtěla bych aby jich bylo o trochu více.

„ Pouštěli nám jen film ze kterého se jen těžko dalo určit jak moc je to škodlivé.“

„Protože, když jsme měli třeba prevenci o kouření (s těmi paní, které obvykle máme), tak jsme se jich zeptali (naše třída), jestli kouří a obě paní kouřily, jedna paní kouří dokonce od dvanácti a říkala, že je to typickejš věk. To podle mě není žádná naučná prevence!“

nuda, nedozvíme se nic nového

málo konkrétních informací

nedostatečné množství programů

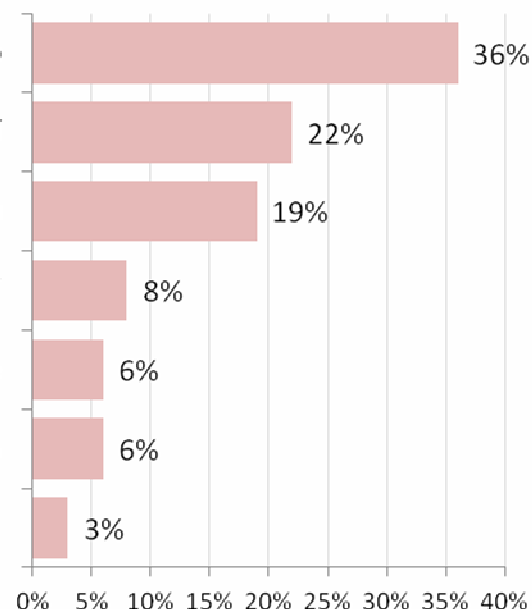
málo interaktivní

celkově špatně

chyba lektora

nesouhlasí s prezentovanými názory

„marihuanu nepovažují za drogu“

N = 36, respondenti, kteří považují nabídku aktivit za nedostatečnou. Otevřená otázka. Respondenti mohli uvést více odpovědí.

Návrhy na zlepšení preventivních aktivit

► **2010:** Žáci nejčastěji v roce 2010 uváděli **přání větší frekvence** realizace preventivních aktivit na škole (26%), **zlepšení jejich kvality** (15%), případně **větší názornosti** - obrázky, fotky, diskuse s bývalým uživatelem drog (7%)

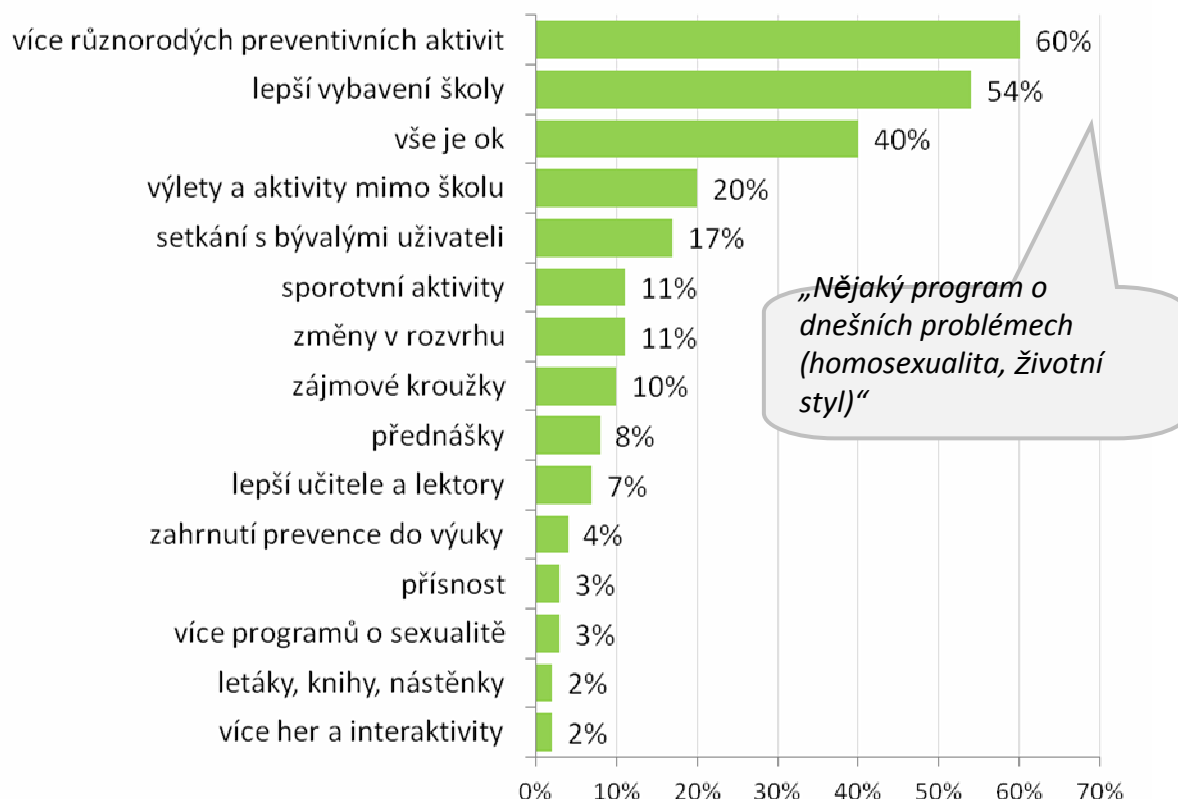
► Návrhy na zlepšení, které však se specifickou prevencí nesouvisejí, tvořily čtvrtinu všech odpovědí – vesměs šlo o „oddychové aktivity“

► **2013:** V současnosti by žáci nejvíce přivítali **větší množství, různoroději zaměřených** aktivit. Velmi často se odpovědi týkaly zlepšení materiálního zázemí.

► **40 % žáků** explicitně uvedlo, že s prevencí jsou spokojeni a **nic by neměnili**.

Rok 2013

Byl/a bych rád, kdyby škola nabízela/realizovala:

N = 572, všichni respondenti. V r. 2013 odpovídali na tuto otázku všichni respondenti. Otevřená otázka, respondenti mohli uvést více možností.

Nelegální drogy: kontakt a zkušenost

Nabídka nelegální drogy

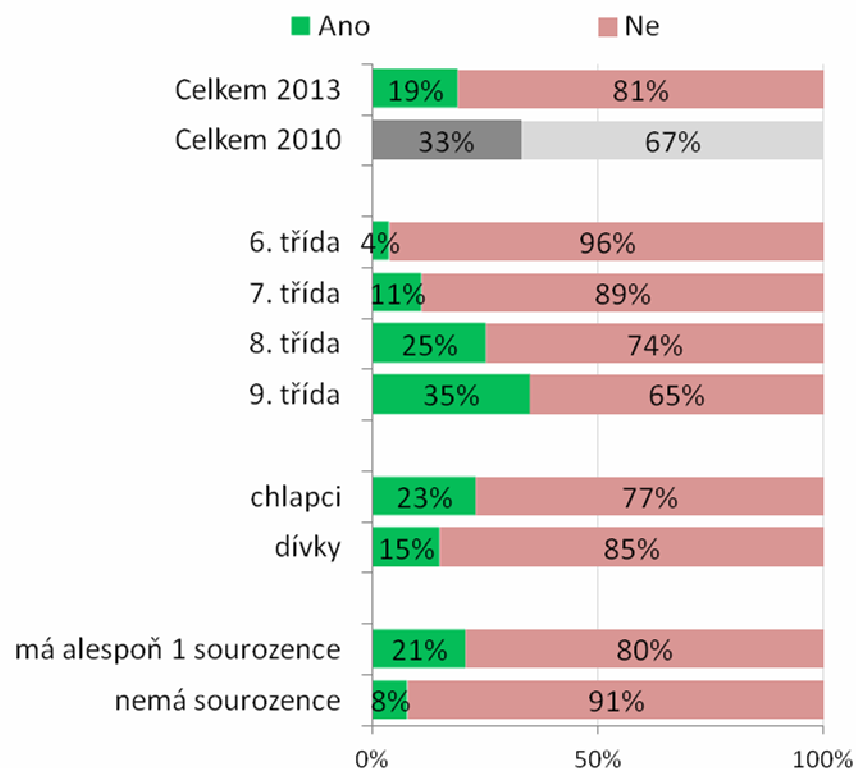
Metodologická poznámka: v tomto bloku otázek byly vyloučeny alkoholové nápoje a tabákové výrobky

- ▶ **V roce 2013** již někdo nabídl nějakou drogu **19%** respondentům.
- ▶ X 2010 to bylo 33 % dětí.
- ▶ **Zkušenost** s touto nabídkou **roste s věkem**. V 6. třídě ji má 6 % dětí v deváté pak již 35 % dětí.
- ▶ **Častěji** se s nabídkou setkali **chlapci** (ve 23 % případů) než děvčata (15 %).
- ▶ **Rozdíl** se projevil rovněž u dětí, **kteří nemají sourozence**, ti se s nabídkou setkávají výrazně **méně často**. (pravděpodobně nabídka od staršího sourozence či jeho přítel)

Vztah k legálním drogám:

- ▶ S nabídkou se **častěji setkali ti, kteří kouří a pijí alkohol** (příležitostně a častěji) – role prostředí.

Nabídl Ti již někdo nějakou drogu (nemyslíme tím alkohol či cigarety, tabák)?

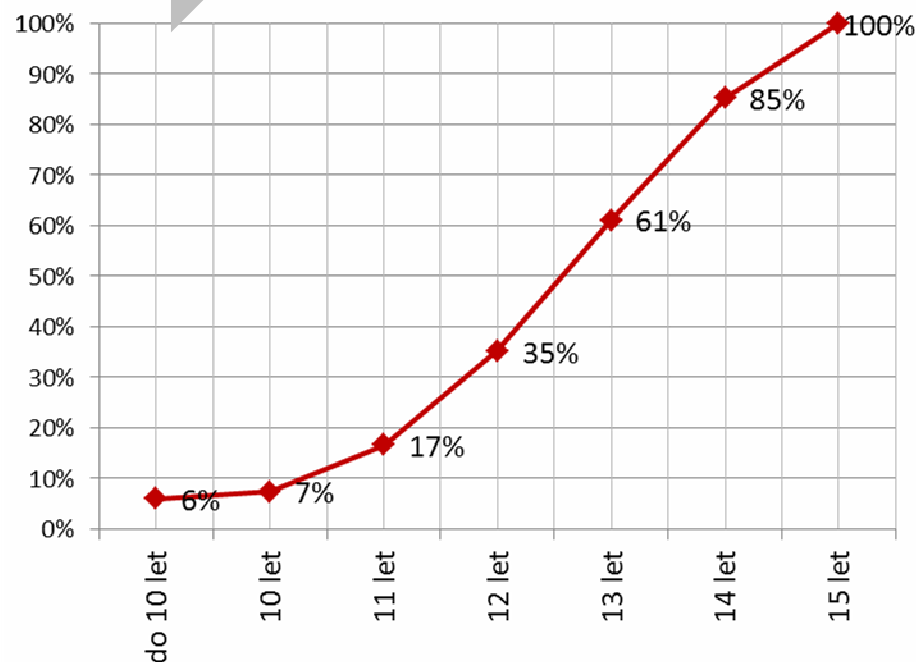
N = 572, všichni respondenti.

První nabídka drogy – věk

- ▶ V roce 2010 průměrný věk první nabídky drogy činil necelých **12,5 roku**
- ▶ Průměrný věk nabídky drogy v **současném výzkumu je těsně před 13. rokem**, posunul se tedy nahoru.
- ▶ Největší **nárůst** nabídek je mezi **11. a 13. rokem** věku dítěte.
- ▶ Děti, které **se učí hůře** (založeno na sebehodnocení) se setkávají s nabídkou drogy **dříve** než děti s lepšími výsledky ve škole.

Odpovídají jen ti, kterým byla nabídnuta droga
(19 % ze všech respondentů)

Věk, kdy Ti byla droga poprvé nabídnuta:

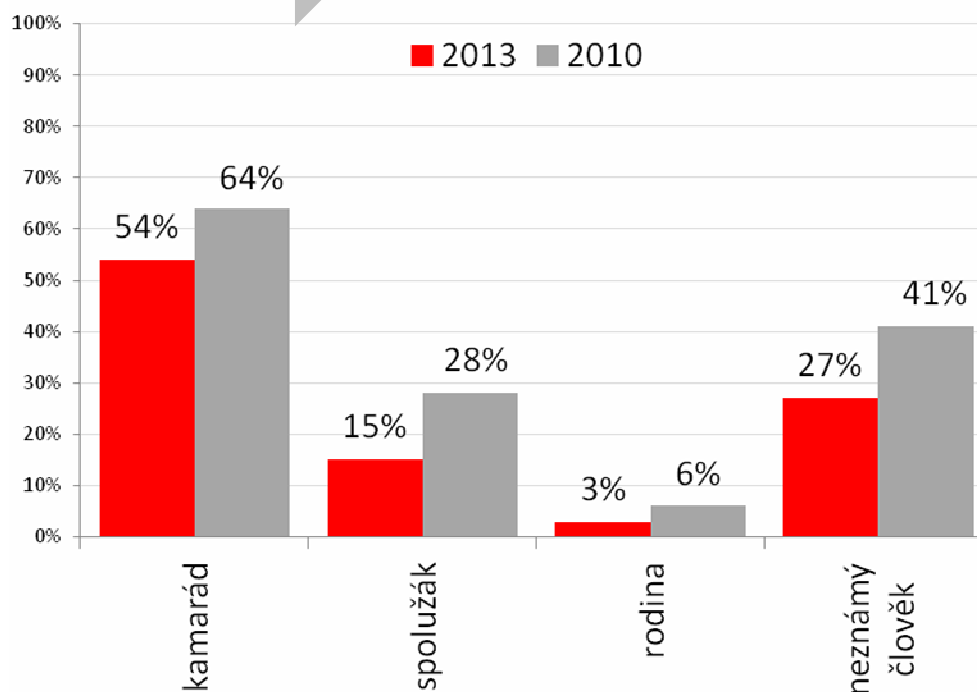
N = 108, respondenti, kterým byl nabídnuta droga.
Graf zobrazuje kumulativní podíl v %.

Nabídka drogy – kontaktující osoba

- ▶ V současném šetření **klesl**, oproti šetření v roce 2010, **podíl nabídek od neznámého člověka**.
- ▶ **Nejčastěji** dětem nabízel drogu **kamarád**.
- ▶ **Poklesl** podíl nabídek **od členů rodiny**. Děti s více sourozenci však jak jsme výše uváděli obdrželi častěji nabídku drogy.
- ▶ Se **zvyšujícím** se věkem roste počet nabídek **od kamarádů, spolužáků i neznámých lidí**.
- ▶ Z jiných osob se objevilo konkrétní jméno, kamarád kamaráda, či někdo ze školy.

Odpovídají jen ti, kterým byla
nabídnuta droga
(2013: 19 % ze všech respondentů
2010: 33 % ze všech respondentů)

Kdo Ti drogu nabídl?

N 2013= 108, respondenti, kterým byl nabídnuta droga.
Respondenti mohli vybrat více odpovědí. N 2010 = 208.

Nabídka drogy – místo kontaktu

► **Nejčastěji** děti obdržely nabídku drogy **na ulici**, druhým nejčastějším prostředím je diskotéka, klub, houseparty.

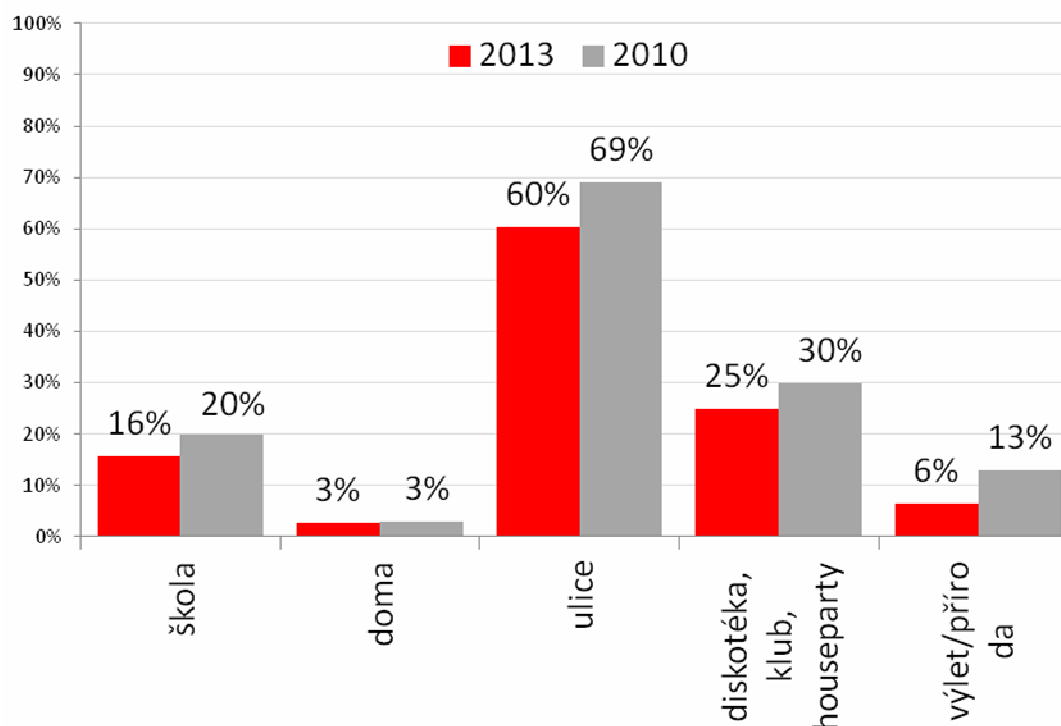
► **Shodně s minulým šetřením u starších dětí častěji proběhla nabídka v uzavřeném prostředí klubu, houseparty, diskotéky.**

► Prostředí se objevila stejná jako v minulém šetření, nejsou patrné významné rozdíly.

► Možnost jiné uvedlo 5 % respondentů - objevily se odpovědi, „u kamaráda“, „facebook a internet“

Odpovídají jen ti, kterým byla nabídnuta droga
(2013: 19 % ze všech respondentů
2010: 33 % ze všech respondentů)

Kde všude Ti byla droga nabídnuta?

N 2013= 108, respondenti, kterým byl nabídnuta droga.
Respondenti mohli vybrat více odpovědí. N 2010 = 208.

Osobní zkušenost s nelegální drogou

► Zkušenost s drogou uvedlo **10 % respondentů** vs. v roce 2010 to bylo 19 %.

► **2010: 59 %** z těch kterým **byla droga nabídnuta**, nabídku **využilo**.

► **2013: 53 %** z těch kterým **byla droga nabídnuta**, nabídku **využilo** – mírně se tedy mohla zvýšit **odolnost dětí vůči nabídce**.

(při využití stejného přepočtu jako v r.2010, aby byly výsledky srovnatelné – podíl těch, kterým byla droga nabídnuta a těch, kteří mají zkušenost s drogou)

► Na zkušenost s drogou neměla vliv životní spokojenost (na rozdíl od minulého šetření) ani to, zda Žák žije v úplné či neúplné rodině (také na rozdíl od minulého šetření). Neprojevilo se vlivem toho, zda považuje informace za dostatečné.

► Tento rok se ukázal vliv pohlaví – chlapci uvádějí zkušenost s drogou častěji. Souvislost má také otázka, zda Žáci považují prevenci za dostatečnou – čím horší hodnocení prevence, tím častější zkušenost s drogou.

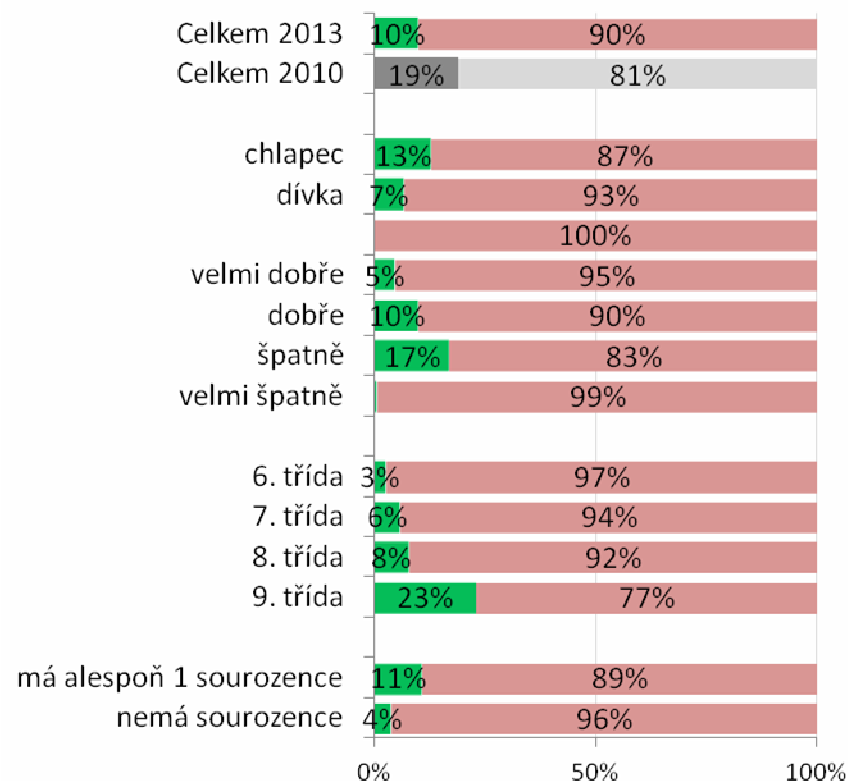
Vztahy s ostatními drogami:

► **Tabák-Drogy:** 80 % pravidelných kuřáků má zkušenost s drogou

► **Alkohol-Drogy:** Jen 2 % mají zkušenost s drogou a nikoliv s alkoholem

Jaká je Tvoje osobní zkušenost s drogou (nemyslíme tím alkohol a cigarety, tabák)? Ty sám jsi již nějakou zkusil/a, ochutnal/a?

■ ano, již jsem zkusil/a drogu ■ ne, nezkoušel/a jsem drogu

*N = 572, **všichni respondenti**. Možnost „velmi špatně“ u otázky „Jak ti jde učení“ vybralo jen 8 respondentů, procentuelní zobrazení musíme tak u této možnost považovat pouze za orientační.*

Druh vyzkoušené drogy

- ▶ Ve skupině experimentátorů byly sledovány i druhy vyzkoušených návykových látek
- ▶ Naprosto typickou drogou prvních experimentů byla **marihuana a konopné deriváty**, které vyzkoušelo více než 9 z deseti Žáků se zkušeností s drogou. Situace je velmi obdobná situaci zjištěné v roce 2010.
- ▶ Ostatní drogy se vyskytly pouze jednorázově, nelze také zcela vyloučit, že se jedná o nepravdivou výpověď respondentů. (např. „koks“ v 8 letech)

O jakou (jaké) drogy šlo? Jakou (jaké) jsi zkusil/a?

Droga	N	% z počtu respondentů, kteří ZKUSILI DROGU	% z těch, kteří UVEDLI NÁZEV DROGY
marihuana	40	70 %	93 %
heroin	1	2 %	2 %
kokain	1	2 %	2 %
LSD	1	2 %	2 %
neuvedeno	14	25 %	---

N = 57, respondenti, kteří již vyzkoušeli drogu.

Osobní zkušenost s drogou - věk

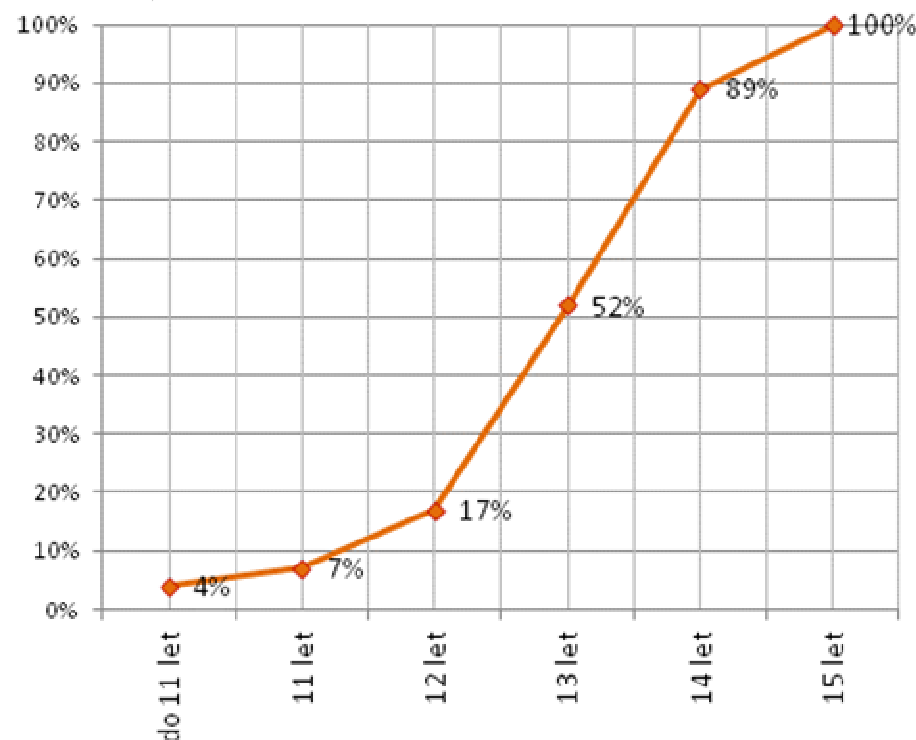
► Průměrný věk první zkušenosti s drogou je těsně nad 13. rokem (13,3). Ke stejnému závěru dospělo šetření v roce 2010 a 2006.

► První zkušenost s drogou je mírně později než byla droga poprvé nabídnuta.

► K strmému nárůstu zkušenosti s drogou dochází mezi 12. a 14. rokem života. V tomto období zkusilo drogu 72 % respondentů, kteří mají s drogou nějakou zkušenost.

Odpovídají jen ti, kteří
vyzkoušeli drogu
(10 % ze všech respondentů)

Věk, kdy Ti byla droga poprvé nabídnuta:

N = 57, respondenti, kteří již vyzkoušeli drogu.

Graf zobrazuje kumulativní podíl v %.

Frekvence dosavadního experimentování

► V roce 2013 proti roku 2010 klesl počet těch, kteří drogu užili opakovaně (2 x až 3x). Procento těch, kteří užili drogu častěji (více jak 3x) se ovšem nezměnilo.

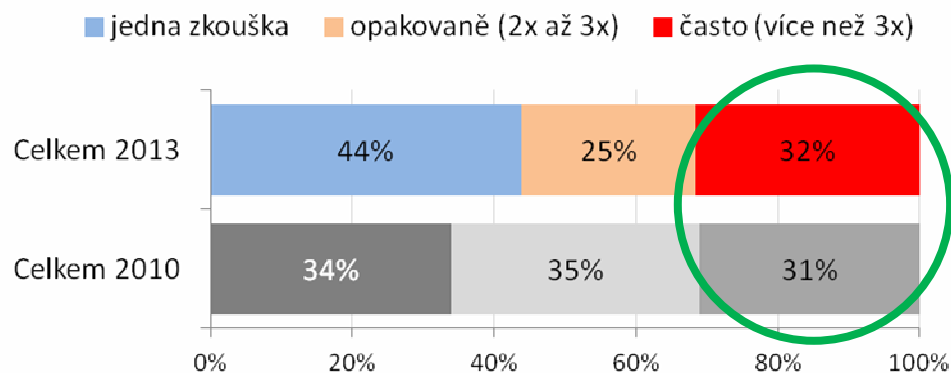
► Objevily se rozdíly podle ročníku respondentů. S věkem roste frekvence experimentování. Třídění v grafu neuvádíme z důvodu malého počtu respondentů. Výsledky podle ročníku tak můžeme považovat spíše za orientační.

► Na frekvenci užívání neměl vliv věk, kdy drogu vyzkoušeli.

► Podle dalších sledovaných proměnných (pohlaví, úplná rodina, učení, spokojenost, dostatečné informace o drogách, dostatečná prevence) nejsou rozdíly.

Odpovídají jen ti, kteří
vyzkoušeli drogu
(10 % ze všech respondentů)

Frekvence experimentování:

N = 57, respondenti, kteří již vyzkoušeli drogu.

Stávající užívání nelegálních drog

► V roce 2013 klesl ve srovnání s rokem 2010 počet současných uživatelů.

V roce 2013, 45 % z těch, kteří mají zkušenost s drogou, jí užívá i v současnosti. V roce 2010 to bylo 54 %. Mírně ovšem stoupl počet těch, kteří v současnosti užívají drogu občasné a pravidelně (o 5 %).

► S věkem roste počet těch, kteří marihuanu užívají častěji. Z důvodu malého počtu respondentů nezařazujeme do grafu třídění. Výsledky podle ročníku tak můžeme považovat spíše za orientační.

► Při přepočtu na všechny žáky: **5% žáků druhého stupně základních škol** by bylo možno zařadit do skupiny občasných či pravidelných stávajících uživatelů drog (konkr. marihuany).

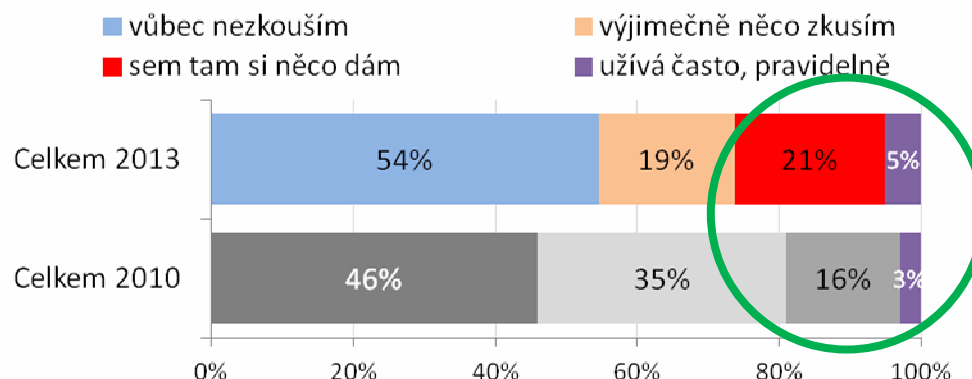
► Nemá vliv to, zda považuje informace za dostatečné, ani, zda považují prevenci za dostatečnou, ani hodnocení prevence.

► **Vztahy s ostatními drogami:**

► **Ti respondenti, kteří častěji pijí alkohol, zároveň častěji užívají marihuanu.**

Odpovídají jen ti, kteří
vyzkoušeli drogu
(10 % ze všech respondentů)

Jak je tomu v současné době?

N = 57, respondenti, kteří již vyzkoušeli drogu.

Obečné postoje žáků k návykovým látkám

Asociace na pojem droga

► Stejně jako v roce 2010 vnímají Žáci pojem „droga“ v negativní rovině. V r. 2010 byla droga nejčastěji spojována s návykem, závislostí či odporem.

► V současné době rovněž v dětech nejčastěji vyvolává pojem droga negativní asociace, odporu, strachu či přímo obrazy negativních důsledků jejich užívání.

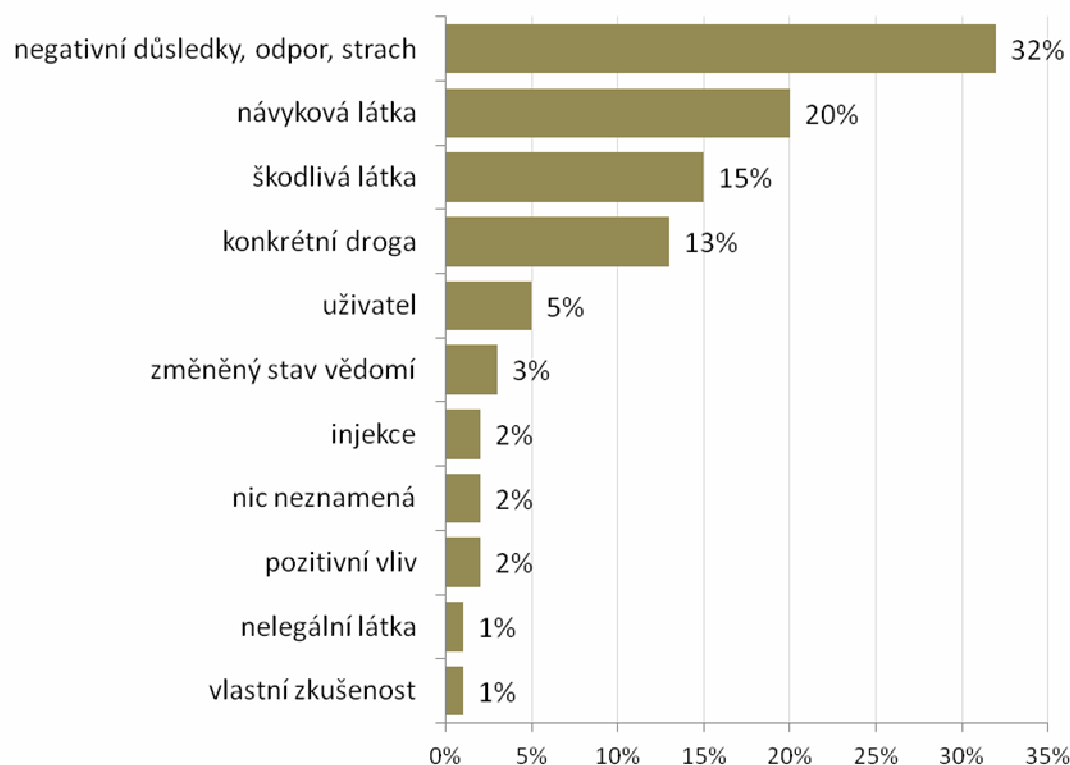
► Často děti drogu definovali:

- Jako návykovou látku 20 %
- Jako škodlivou látku 14 %
- Jako nelegální látku necelé procento respondentů

► Konkrétní látka napadla 13 % dětí.

► Pozitivní vliv drog zmiňují necelá 2 % respondentů. Velmi řídká je asociace vycházející z vlastní zkušenosti.

Když se řekne „droga“, co si pod tím pojmeš představiš, co to podle Tebe znamená?

N = 572, všichni respondenti. Otevřená otázka. Respondenti mohli uvést více možností.

Vnímání rizikovosti drog

► **2013: možnost „škodí hodně“ vybralo 85 % respondentů. Vs.2010: jen 68 % respondentů.**

► Pouze dva respondenti se domnívají, že drogy vůbec neškodí.

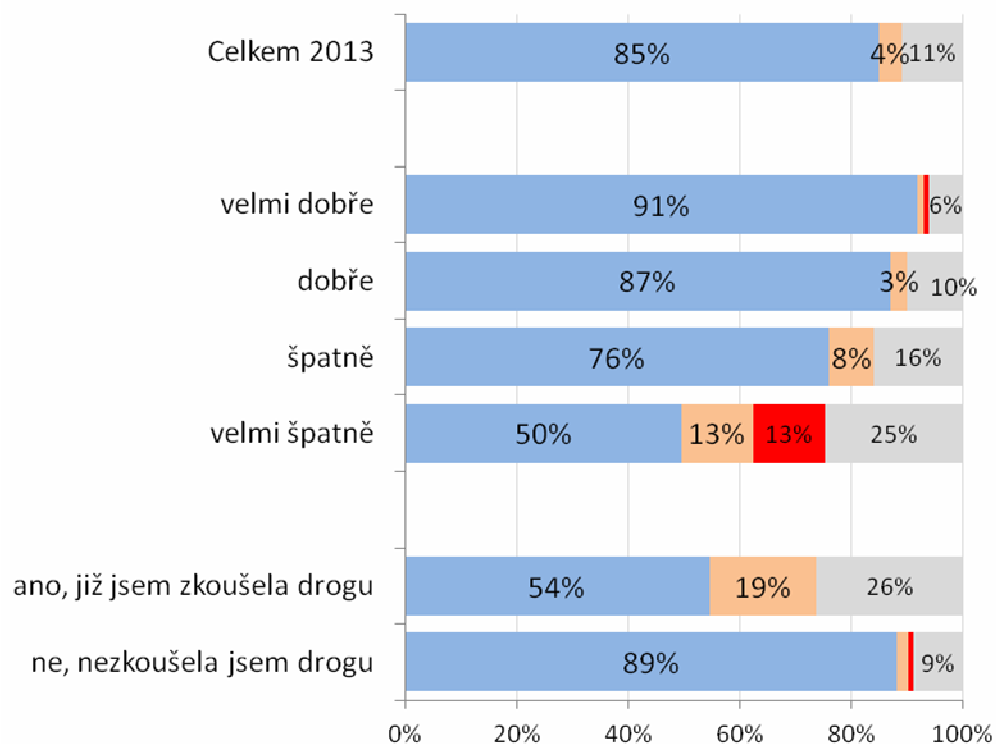
► Každý desátý respondent nedovede posoudit škodlivost drogy. Jejich poměr klesá s lepším prospěchem. Respondenti s lepším prospěchem také častěji považují za velmi nebezpečné.

► Na vnímání nebezpečnosti drog nemá vliv pohlaví, ročník ani zkušenosti s cigaretami respondentů. Neliší se podle toho, zda vnímají prevenci jako dostatečnou, ani podle toho, zda hodnotí svoje informace jako dostatečné.

► Názory na škodlivost drog se liší dále podle, minulé a současné zkušenosti s alkoholem - 27 % těch, kteří pili alkohol pravidelně se domnívá, že drogy škodí málo, dále podle toho, zda již mají zkušenost s drogou. Respondenti, kteří již zkoušeli nějakou drogu, mají méně jednoznačný postoj – téměř každý druhý z nich se domnívá, že drogy škodí málo, či nedovede jejich škodlivost posoudit.

Myslíš si, že jsou drogy škodlivé?

■ škodí hodně ■ škodí málo ■ vůbec neškodí ■ nedovedu posoudit

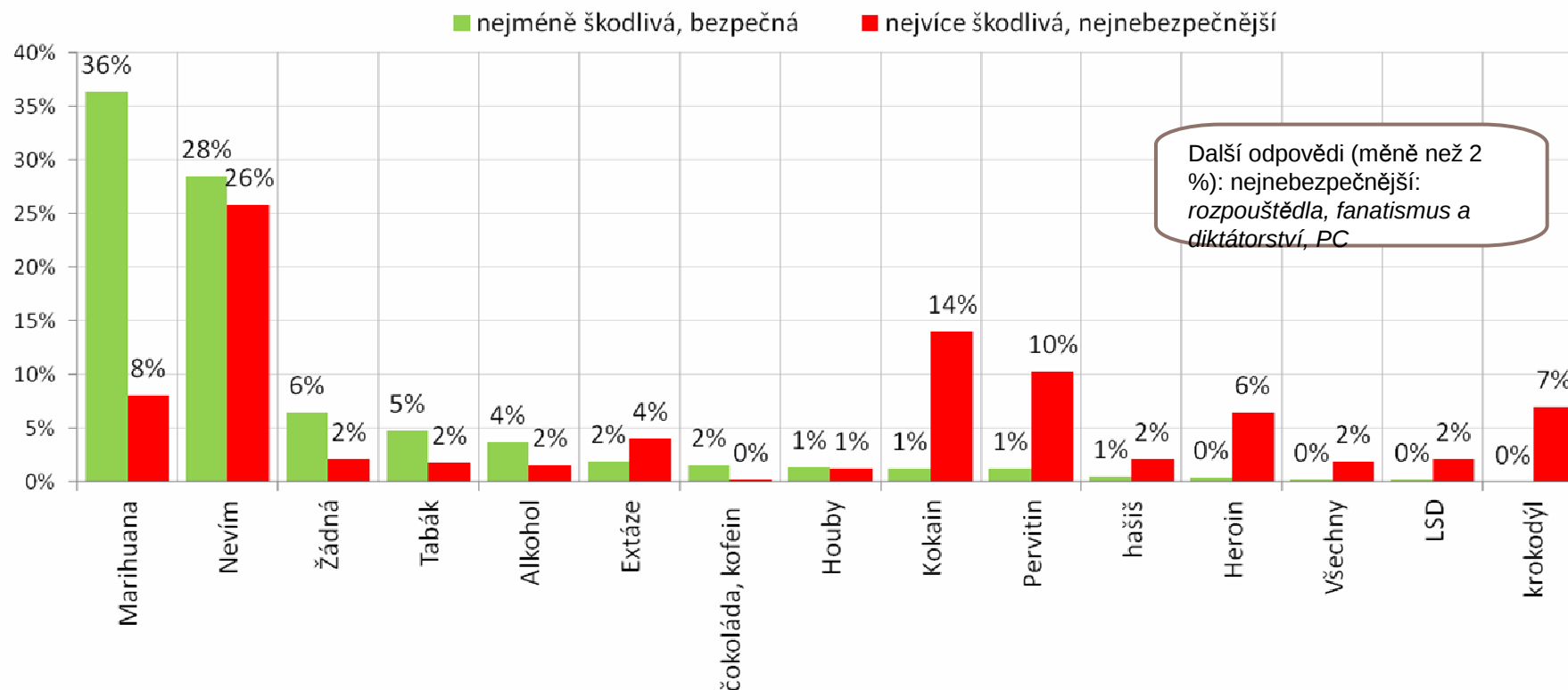

*N = 572, **všichni respondenti**. Možnost „velmi špatně“ u otázky „Jak ti jde učení“ vybralo jen 8 respondentů, procentuelní zobrazení musíme tak u této možnost považovat pouze za orientační. V průzkumu z roku 2010 byla zařazena místo možnosti „škodí hodně“, možnost „jak které“, srovnání pro to do grafu nezařazujeme.*

nejbezpečnější x nejNEbezpečnější droga

► V šetření v roce 2013 kleslo vnímání nebezpečnosti heroinu (2010: 33 % považuje za nejnebezpečnější, 2013 6 %)

Kterou drogu považuješ za nejméně „škodlivou“, za „bezpečnou“?
Pokud bys měl/a vybrat jednu drogu, kterou považuješ Ty osobně za nejnebezpečnější ze všech, která by to byla?

N = 572, všichni respondenti. Otevřená otázka, respondenti mohli uvést více možností.

Kontrolní dotaz - legislativa

► dotazník obsahoval i znalostní či kontrolní dotaz na to, zda je v České republice užívání drog trestné.

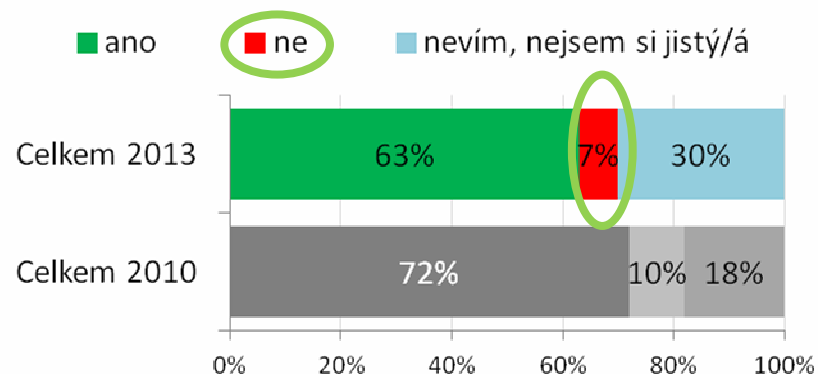
► Shodně s minulým šetřením a šetřením z roku 2006 uvedla jen necelá desetina žáků (v roce 2013 to bylo 7 %) správnou odpověď, že užívání drog u nás není trestné. X 79 % respondentů považuje své informace o drogách za dostatečné. Chybnou variantu, že je užívání drog v ČR trestné, zvolilo 63 % respondentů (x 2010 72 %), 30 % si nebylo jisto. (x 18 % v r. 2010)

► Zajímavá se ale ukázala souvislost, že špatnou odpověď uvedlo více těch, kteří hodnotí své informace jako dostatečné, považují prevenci za dostatečnou a vykazují lepší studijní prospěch.

► 70 % těch, kteří uvedli, že mají informace rozhodně dostatečné zároveň uvedlo, že užívání drog je v ČR trestné x 50 % těch, kteří hodnotí své informace o drogách jako nedostatečné. Studijní prospěch: 70 % těch, kteří se učí velmi dobře uvedlo špatnou odpověď x 60 % těch, kteří se učí špatně a velmi špatně.

► Vyšší znalost vykazovali ti, kteří uvedli, že mají častější zkušenost s alkoholem. Mezi těmi, co již nějakou drogu zkusili se neprokázali statisticky významné rozdíly.

Co myslíš, je v České republice užívání drogy trestné?

N = 572, všichni respondenti

Důvody, které vedou k experimentování I.

► Dotazník sledoval i důvody či motivy vedoucí k experimentování / užití drogy, a to jak **v obecné rovině, kdy jsme se ptali všech respondentů**, tak v rovině subjektivní, kdy nás zajímaly důvody, proč drogu **zkusili samotní experimentátoři**.

► Výsledky jsou srovnatelné s šetřením z roku 2010. Obdobně jako v minulém šetření a šetření z roku 2006 se i zde zásadním způsobem rozcházela obecná představa a respondenty deklarované vlastní motivy vedoucí k experimentu s drogou. Nejčastěji uváděna představa, proč lidi zkouší drogy (obecné důvody bez ohledu na vlastní zkušenost je „útěk před problémy“ a „snaha neshodit se před kamarády“. Naopak samotní experimentátoři tyto důvody téměř neuvádí a nejčastěji uváděným důvodem, proč drogy sami vyzkoušeli je „zvědavost“.

► Je tedy možné, že experimentátoři sami sebe vnímali či se snažili „ukázat v lepším světle“, sami si důvod nepřipustili nebo byla mylná všeobecná představa o motivech vedoucích k užívání drog.

► **Chlapci a dívky stejně často** uváděli jako důvod k experimentu s drogou **vylepšení nálady a zlepšení soustředění**. **Dívky častěji** než chlapci volily odpovědi: **neshodit se před kamarády** (69 % dívek x 54 % chlapců), **útěk od problémů** (68 % dívek x 58 % chlapců), **protože je to moderní** (21% dívek x 18 % chlapců) a **zvědavost** (51% dívek x 43 % chlapců). **Chlapci častěji** než dívky volili odpověď **vylepšení fantazie** (11% dívek x 15 % chlapců). Zdá se, že u dívek je častější než u chlapců atribuce v sociálních faktorech.

► **Nejčastějším důvodem** uváděným **experimentátory** byla jednoznačně **zvědavost**, uváděná v 63 % odpovědí. Zajímavý může být rozdíl být v četnosti odpovědi „**zlepšení nálady**“ – **23 %** a „**z nudy**“ **12 %**. Pozitivně formulovaná odpověď zde byla volena téměř s dvojnásobnou frekvencí.

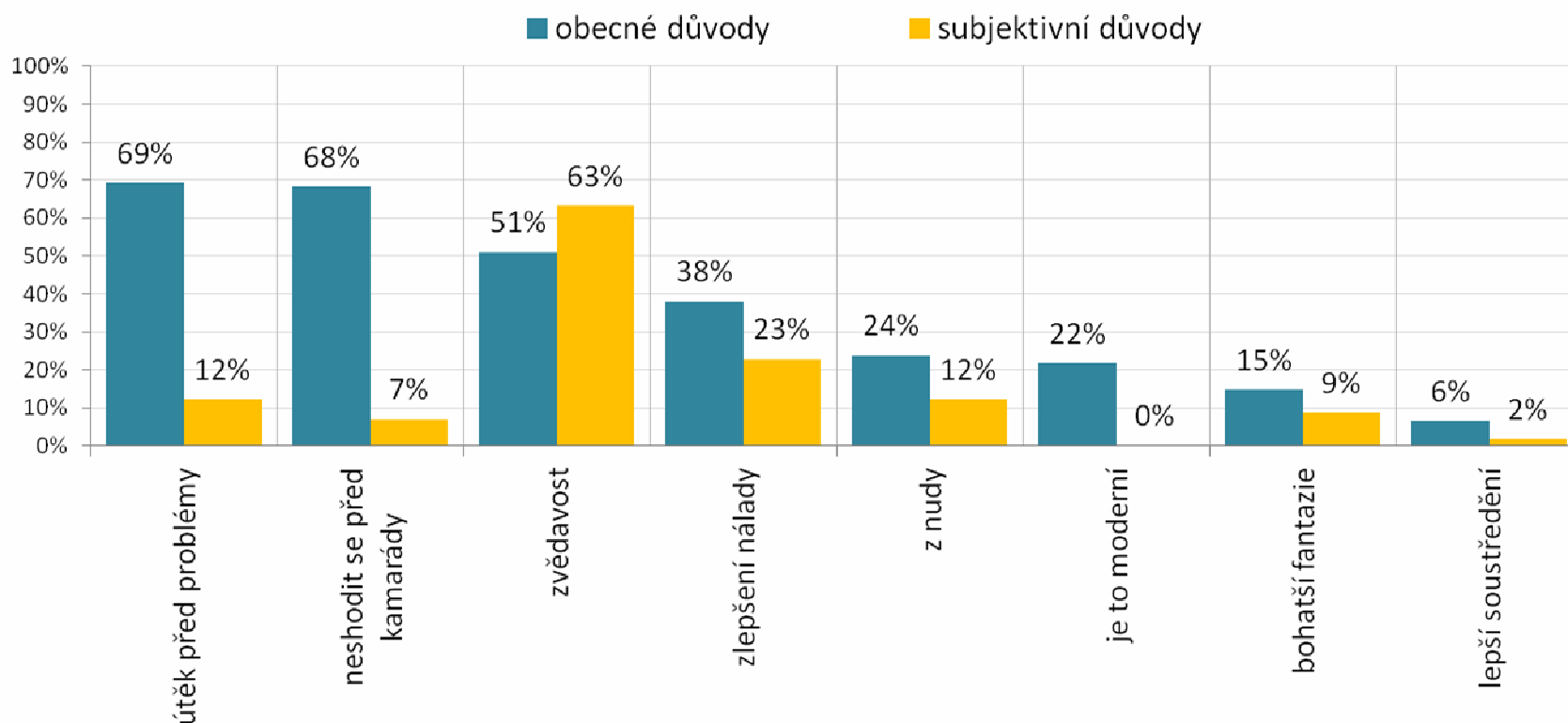
► **Žádný z experimentátorů** svůj důvod nepřipisuje „**modernosti**“ užívání drog

Důvody, které vedou k experimentování II.

Proč podle Tebe lidé nejčastěji sáhnou po droze?

Z jakého důvodu jsi drogu „ochutnal/a“/ zkusil/a?

Srovnání obecné představy a výpovědi respondentů, kteří drogu již zkusili

N = 572, všichni respondenti (obecné představy) a N = 57, respondenti, kteří již vyzkoušeli drogu (subjektivní důvody). Respondenti mohli uvést více možností.

Simulovaná nabídka drogy od kamaráda

► Mírně poklesl podíl těch, kteří by v **každém případě** nabídku drogy **odmítli**, stále se však jedná o výrazně nejdominantnější deklarovanou odpověď.

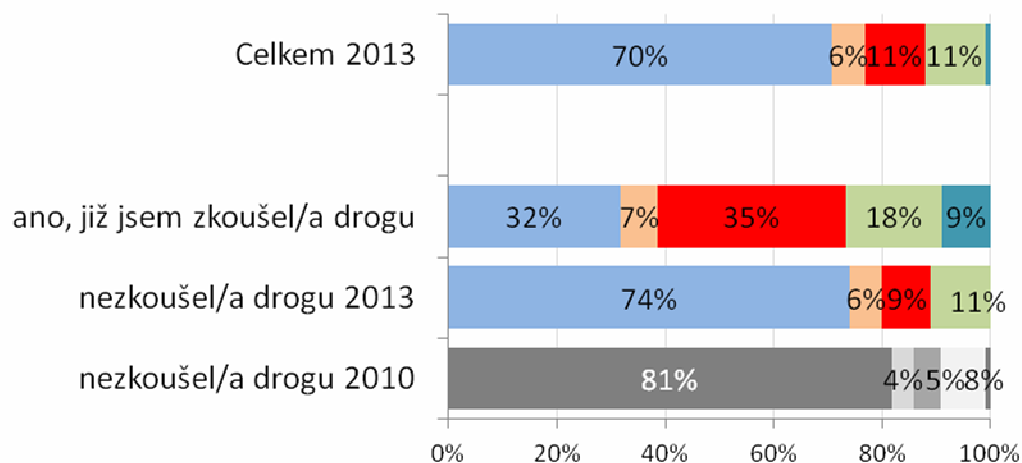
► Častěji u „ochotných k experimentu“ jejich **ochota závisí na druhu látky** než na osobě nabízejícího (může být ovlivněno formulací „někdo z tvých kamarádů“), ještě výraznější je tento poměr u těch, kteří již mají s drogou zkušenost.

► Z těch, kdo již s **drogou zkušenost mají** je téměř **každý desátý** nakloněný si **drogu vzít**.

► **Nikdo** nevybral možnost „**zkusím cokoli, i když to neznám**“

Představ si, že jsi například s partou svých přátel třeba na diskotéce nebo na nějaké party a někdo z Tvých **kamarádů Ti nabídne drogu** (nemyslíme tím ani alkohol a cigarety, tabák). Co uděláš?

- odmítnu v každém případě
- záleží na tom, KDO nabídne
- záleží na tom, CO nabídne
- asi ano
- asi ne
- zkusím cokoli, i když to neznám

*N = 572, **všichni respondenti**. Pozn. Výsledky dále nedělíme podle frekvence experimentování z důvodu malého počtu respondentů. Ve srovnání s rokem 2010 uvádíme tedy jen kategorii neexperimentátorů, kde je srovnání relevantní.*

Povědomí o uživateli drog v okolí

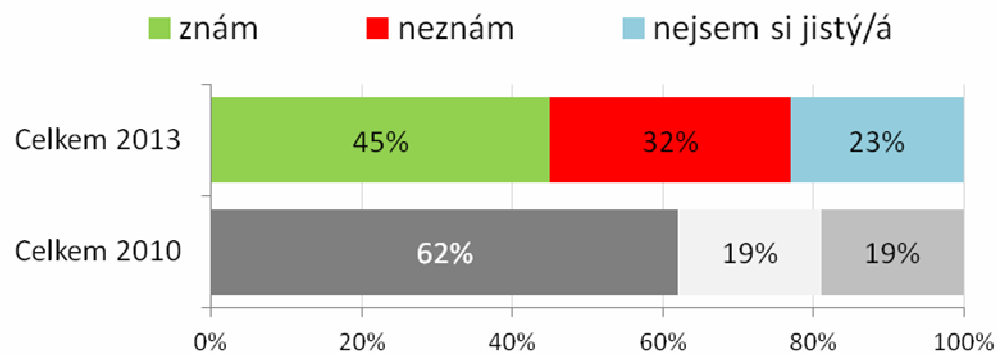
► Poměrně výrazně **poklesl** v čase **podíl** těch, **kdo znají** ve svém okolí někoho se zkušeností s drogou. I v této otázce je deklarován pokles prevalence.

► U dětí, které se učí špatně je nejčastější výskyt zkušenosti s uživatelem či experimentátorem.

► Podíl dětí se znalostí o uživateli roste s věkem (15 % v 6. tř. x 72% v 9. ročníku)

► Dále je výskyt ovlivněn **zkušeností s drogou** (zná 90% experimentátorů x 40 % bez zkušenosti) a také **spokojeností s prevencí** (84 % z rozhodně nespokojených x 45 % z rozhodně spokojených). Zde je možné se ptát, zda nespokojenost s prevencí není ovlivněna právě tím, že kolem sebe vidí jedince se zkušeností s drogami.

Znáš někoho ve svém okolí (mezi kamarády, spolužáky atd.), kdo již vyzkoušel nějakou drogu (nemyslíme tím ani alkohol a cigarety, tabák)?

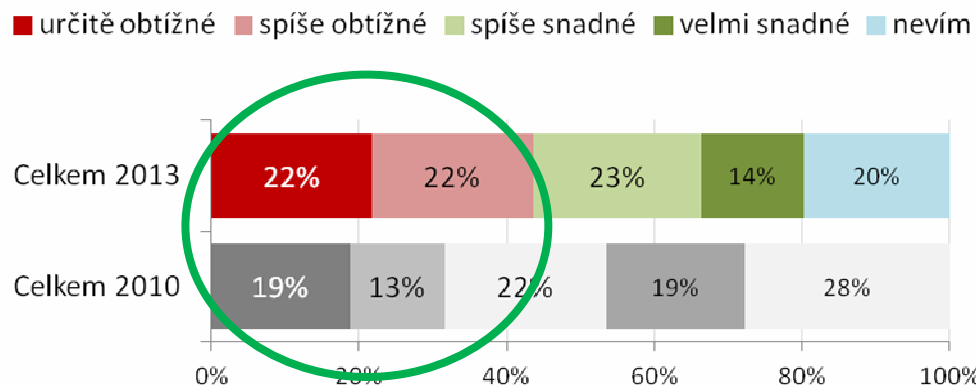

N = 572, všichni respondenti.

Hodnocení dostupnosti drogy

- ▶ Respondenti hodnotí jako **obtížnější** získat drogu **než** jak tomu bylo **v minulém šetření**. Za určitě a spíše **obtížné** to považují **čtyři z deseti** respondentů vs. 3 z deseti v minulém šetření.
- ▶ Na otázku **kde si myslíš, že bys mohl drogu získat** odpovědělo nejvíce respondentů v klubu (27 %), na ulici (23 %), **na diskotéce** (20 %). **Možnost ve škole** zvolilo **jen 4 %** respondentů. 18 % uvedlo možnost jiné, nejčastěji se zde objevovalo od kamaráda, staršího spolužáka, dále od dealera. Častěji by si dotázaní obstarali drogu od známé osoby.
- ▶ **Chlapci se častěji domnívají, že by drogu mohli získat na ulici** (16 % dívek x 30 % chlapců) **dívky zase v klubu** (33 % dívek x 22 % chlapců)

Myslíš si, že by pro Tebe bylo obtížné získat drogu (nemyslíme tím ani alkohol a cigarety, tabák)?

N = 572, všichni respondenti.

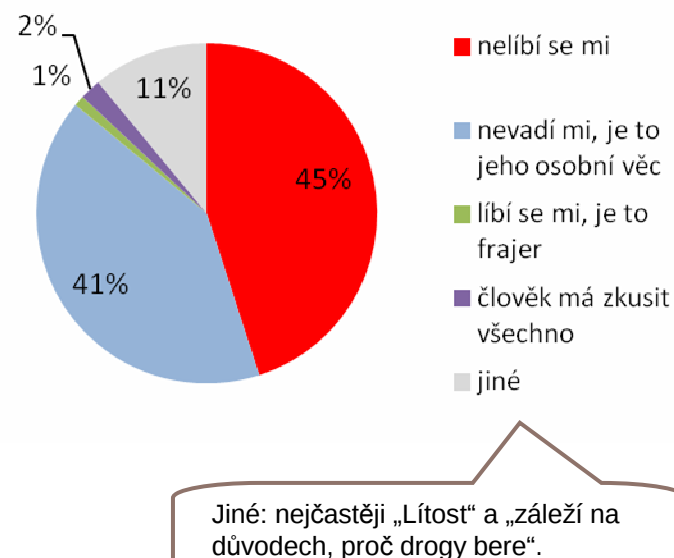
Postoj k uživateli drog

► **Výsledky** můžeme považovat za **srovnatelné** s šetřením v roce 2010.

► Vyložene **pozitivní postoj** vyjádřilo **jen malé procento** žáků

	Nelíbí se mi (%)	Nevadí mi (%)
2013	45	41
2010	49	44
Bez zkušenosti s cigaretami	50	33
Zkušenost s cigaretami, již nekouří	31	48
Příležitostní a pravidelní kuřáci	15	73
Bez zkušenosti s alkoholem	47	33
Zkušenost s alkoholem	32	52
Alkohol v současné době	25	56
Zkušenost s drogou	11	65
Bez zkušenosti s drogou	44	39

Jaký je Tvůj názor na člověka, který užívá drogy?

N = 572, všichni respondenti. V tomto roce jsme zařadili do otázky ještě možnost „jiné“, v této možnosti respondenti také vyjadřovali negativní postoje k uživatelům – překódováno do možnosti „nelíbí se mi“.

KONTAKTY

- ▶ jana.hanusova@prevence-praha.cz

